

Mare

'Deze eilanden spoelen weg'

Pagina 11

Promovendus houdt contact met familie in Syrisch oorlogsgebied

Pagina 3

Brandend maagzuur door slechte statistiek in pizza papers

Pagina 7

Schatkistbewaarder in Bataafse Republiek was adviseur van Napoleon

Pagina 9

Dit was mijn oorlog

Antropoloog: ik was betrokken bij grootste ANC-aanslag

Klaas de Jonge wordt verwelkomd op Schiphol na tweejarig verblijf in de Nederlandse ambassade van Pretoria, 1987. Foto Rob Croes/Anefo/Nationaal Archief

Klaas de Jonge smokkelde wapens voor het ANC, vluchtte na zijn arrestatie de Nederlandse ambassade in en verbleef daar ruim twee jaar als balling. Aan *Mare* bekend hij voor het eerst dat hij meehielp bij de grootste aanslag van het ANC.

DOOR FRANK PROVOOST Dat ze de pest aan hem hadden, wist hij wel. Maar dat het zo ver zou gaan, had hij nooit gedacht. Vorig jaar ontdekte hij tot zijn grote schrik de vier woorden die zijn lot hadden moeten bezegelen.

The cunt must die.

Hij las het bevel in vrijgekomen stukken van de Waarheids- en Verzoeningscommissie. Tijdens de zogeheten *amnesty hearings* vertelden de beulen van het apartheidsregime in Zuid-Afrika over hun gruweldaden, in hoop op vergeving. En nu bleek opeens dat zijn executie in 1988 door 'kringen rond de president' was opgedragen aan het Civil Cooperati-

on Bureau, het geheime doodseskader van het Zuid-Afrikaanse leger.

De helft van de beloofde dertigduizend dollar was al aanbetaald. Er was een *safe house* ingericht van waaruit de daders konden opereren. Er moest alleen nog een explosievenexpert worden ingevlogen om een bom in zijn postbus aan het Amsterdamse Waterlooplein te bouwen. En dan was Klaas de Jonge (1937) er geweest.

Waarom het is mislukt, weet hij niet. Wél waarom ze zo boos waren. Het begon eigenlijk toevallig. Als antropoloog werkte hij bij het Afrika-Studiecentrum in Leiden. Daar leerde hij Hélène Passtoors kennen, die aan de universiteit werkte als linguïste.

Stapelverliefd vertrokken ze naar Mozambique. Hélène doceerde aan de universiteit van Maputo, hij deed veldwerk op het platteland. Het was een spannende tijd: in het land dat nog maar net was verlost van de Portugezen probeerde het marxistische Bevrijdingsfront Frelimo een

volksrepubliek te stichten. Maar die opbouw werd keihard onmogelijk gemaakt door Zuid-Afrika. Hij zag hoe de door het apartheidsregime gesteunde rebellen van het conservatieve Renamo dorpen plunderden, bewoners uitmoorden en jonge jongens kidnappen die kindsoldaat moesten worden.

Hij was woedend. Er moest iets veranderen. In Maputo ontmoette hij talloze verbannen ANCers: communiste Ruth First, haar man Joe Slovo, die het hoofd was van de gewapende tak *Umkhonto we Sizwe* (ook wel MK), de latere president Jacob Zuma, etc. Kunnen jullie niets voor ons betekenen, vroegen zij aan hem en Hélène. Want als blanke kom je natuurlijk aanzienlijk makkelijker een racistisch land binnen dan als zwarte. Ze hebben er uitvoerig over gesproken. Maar allebei zeiden ze ja.

Toen hij in Parijs studeerde, raakte hij in de ban van filosofen als Foucault en Sartre. Van die laatste leerde hij: geen keuze maken is ook een

keuze. Je kunt niet zeggen: het is mijn oorlog niet. Als je tegen een regime bent, en er wordt een beroep op je gedaan, dan moet je daar gehoor aan geven. En ja, het avontuur trok hem ook. Daar is niets mis mee.

Vanaf 1981 begon hij met Hélène geld, boodschappen en propaganda-materiaal te vervoeren. Na een jaar kregen ze de vraag of ze ook wapens wilden smokkelen. Op dag één zou hij dat nooit hebben gedaan. Maar gaandeweg verleg je je grenzen. Vijftig jaar vragen om gelijke rechten had in Zuid-Afrika niets opgeleverd. Vreedzame demonstranten werden opgesloten of om zeep geholpen. Dan komt er een moment om de wapens op te pakken.

Zo werden Hélène en hij 'internationale solidariteitswerkers' voor *Special Ops*, een elite-eenheid van MK die sabotage-aanvallen uitvoerde op grote strategische objecten. Eerst verkenden ze het gebied rondom het doelwit, maakten foto's en stippelden vluchtroutes uit. Daarna

brachten ze het spul binnen: pistolen, kalasjnikovs, antitankwapens, dynamiet en mijnen. Alles was luchtdicht verpakt, anders zouden de 'plofhonden' het bij een eventuele controle kunnen ruiken. Ze begroeven het, maakten een foto van de zogeheten *dead-letter box* en kruisten de locatie aan op een kaart. Daarna maakte een klein team van guerrillastrijders het af. Ze bliezen fabrieken op van de Zuid-Afrikaanse Steenkool-, Olie- en Gasmaatskappy, een kerncentrale in aanbouw, pijpleidingen, benzinereservoirs en bruggen. Schitterende aanslagen waren het, in totaal een stuk of tien.

Je kunt wel blijven zeggen: wij maken geen slachtoffers... de tegenstander deed dat wel. Toen hun goede vriendin Ruth First in augustus 1982 op de universiteit haar post opende, werd haar hele gezicht weggeblazen. Ze was op slag dood, vrienden raakten gewond. Ruth was een vreedzame academica die nooit bij de gewapende strijd was betrokken. Voor die bombrief waren er ook zeven mensen van hun eenheid omgekomen. Kort daarop werden bij een enorme *raid* in Lesotho nog eens dertig ANCers gedood.

Misschien moet je het dan zelf ook minder erg vinden als er mensen bij een aanslag omkomen, en moet je de vijand laten voelen: wij kunnen dat godverdomme ook. Op den duur denk je: eigenlijk zijn alle blanken in Zuid-Afrika schuldig. Mede daardoor steunde hij de aanslag die als vergelding in de Kerkstraat in Pretoria gepland stond: voor het hoofdkantoor van de luchtmacht zouden ze een autobom laten ontploffen.

Nadat Hélène en hij de verkenning hadden verricht, bracht hij het voertuig vol explosieven, schroeven en ander restmetaal Swaziland binnen. Hélène reed de auto naar Pretoria, waar twee MKers hem voor het kantoor parkeerden. De bom moest afgaan op het moment dat de meeste militairen het gebouw verlieten, maar ontplofte te vroeg. Er vielen negentien doden (inclusief de twee daders) en 217 gewonden.

Hij heeft zijn betrokkenheid bij de grootste aanslag uit de geschiedenis van het ANC nooit eerder verteld. Hij wilde Hélène niet verraden, maar aangezien zij het in 2013 publiekelijk heeft toegegeven, kan hij dat nu ook doen.

> Verder lezen op pagina 6

'Shit, we moeten ons laten horen'

Psychologe Zsuzsika Sjoerds is mede-organisator van de Nederlandse *March for Science*, een betoging tegen de Amerikaanse president Trump.

Pagina 4

Wijnhaven is nog niet te klein

Het college van bestuur liet weten best overvallen te zijn door de groei van studies in Den Haag. Maar het gebouw is voorlopig nog groot genoeg.

Pagina 4

Diversiteit gaat nog te langzaam

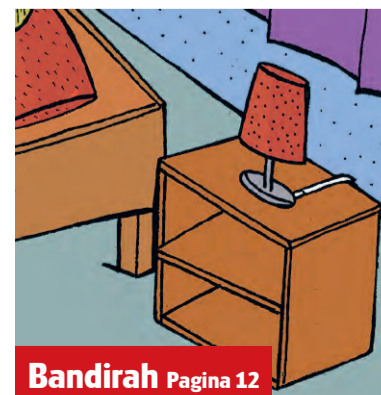
Er zit vooruitgang in het diversiteitsbeleid, maar het gaat te langzaam. Studenten met een migratie-achtergrond vallen nog te vaak uit.

Pagina 5

Zeer ongewenst: stoomcursussen

Minister Jet Bussemaker van Onderwijs vindt speciale trainingen die helpen om door universitaire selectie heen te komen 'overbodig'.

Pagina 5

Bandirah Pagina 12

Stoom afblazen

DOOR BART BRAUN De sociaalmediale #Ophef van de week speelt in geneeskundeland. Iemand, vermoedelijk een geneeskundestudent, had een fibromyalgie-scorelijst gemaakt, en die anoniem gedeeld via de Facebookgroep *Coassistente Confessions*. Via een Google-form delen stagelopende geneesko's daar hun ervaringen, over witte jassen die verkleuren in de was en over hoe ze altijd in de weg staan, maar ook over hoe moeilijk het is als een patiënt doodgaat.

Fibromyalgie is een ziektebeeld dat gepaard gaat met pijnklachten. Het lijkt op 't eerste gezicht op reuma, maar bij reuma zijn er aantoonbare ontstekingen en bij fibromyalgie is er juist niks aantoonbaar. Maar de patiënt heeft wel pijn.

Dokters hebben geen idee wat de oorzaak is en wat ze er aan moeten doen. Gedragstherapie en antidepressiva worden uit de kast getrokken. De patiënt krijgt geen echte genezing, en ervaart de suggestie dat de klachten vooral tussen de oren zitten als een diskwalificatie. Vervolgens gaat de patiënt dus naar een alternatieve genezer, en dat ervaart een de arts weer als een diskwalificatie van de opleiding en het idee dat je wetenschappelijk bewijs moet hebben voor en behandeling. Oftewel: er ontstaat wel eens een vervelende spanning tussen de fibromyalgie-patiënt en de arts.

Dat zie je terug in die scorelijst. De karakteristieke pijnlijke plekken leveren maar 0,1 punt

op; het gebruik van verschillende voedingssupplementen en het drie keer tevergeefs herhalen van lab-onderzoek leiden tot een hogere score. De lijst schildert fibromyalgie-patiënten af als alleenstaande, dikke vrouwen met bril, kortpittig kapsel en een opvallend hechte relatie met hun konijn. En dat stond op Facebook, dus de patiënten konden dat gewoon zien. Oeps.

Patiënten boos, artsenblad *Medisch Contact* zuur, afkeurende reacties van verschillende instanties, post van Facebook gehaald. Niemand die openlijk toegaf dat het eigenlijk best een goeie grap was, wat ook bleek uit de snel binnenstromende likes.

Elke groep mensen blaast wel eens stoom af over de groepen mensen waar ze contact mee heeft. Journalisten haten op persvoorlichters – en omgekeerd. Horeca-personeel klaagt over ons allemaal. Fibromyalgie-patiënten, het moet gezegd, zijn in het openbaar ook niet altijd aardig over hun dokters. Dat gedrag is menselijk, en afkeurende clubjes die zeggen dat het onprofessioneel is, liegen dat ze barsten. Iedereen met een professe doet het.

Het verschil is dat de verhoudingen tussen arts en patiënt anders liggen dan die tussen gast en ober. Er speelt meer dan alleen zakelijkheid, er is een groter verschil in kennis, en er staat heel wat meer op het spel dan een bord warm eten. Er moet dus toch een piepklein beetje geprofessionaliseerd worden: blaas die stoom voortaan af achter gesloten deuren.

Colofon

Redactie-adres Reuvenplaats 3, 2311 BE Leiden
Postbus 9500 2300 RA Leiden
Telefoon 071-527 7272
Website mareonline.nl
E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl
De redactie is op vrijdag gesloten.
Oplage circa 15000
Hoofredactie
Frank Provoost frank.provoost@mare.leidenuniv.nl
Redactie
Vincent Bongers vbongers@mare.leidenuniv.nl
Bart Braun bbraun@mare.leidenuniv.nl
Anoushka Kloosterman a.kloosterman@mare.leidenuniv.nl
Marleen van Wesel h.g.van.wesel@mare.leidenuniv.nl
Medewerkers
Femke Blommaert · Mattijn de Groot · Holger Gzella · Marit de Roij · Marlies Rothoff · Benjamin Sprecher
Fotografie Taco van der Eb · Marc de Haan
Illustraties Bas van der Schot · Bandirah · Silas.nl
Basisonwerp Roeland Segaar, Dokwerk Communicatie
Art direction en vormgeving Marcel van den Berg
Drukwerk Rodi Rotatiedruk, Broek op Langedijk
Advertenties Bureau van Vliet B.V.
Postbus 20 2040 AA Zandvoort
Telefoon 023 - 571 47 45
Redactieraad
Prof. dr. J.C. de Jong (voorzitter) · Prof. dr. F. Israel (vice-voorzitter) · Birgül Açıksöz · Joline Cramer · drs. Bart Funnekotter · drs. Malou van Hintum · mr. Folkert Jansma · Merian Kuipers · Josephine Say · Prof. dr. Nico Schrijver · Marieke Vinkenog · Dr. Hans Vollaard · Christian van der Woude
Jaarabonnementen
Een jaarabonnement op *Mare* loopt van september t/m juni. Belangstellenden kunnen *Mare* thuisgestuurd krijgen door €35 over te maken op IBAN NL68RAB00103257950 ten name van Universiteit Leiden (o.v.v. *Mare* en SAP-nummer 6200092091) en vervolgens een bevestigingsmail met daarin hun adres te sturen naar redactie@mare.leidenuniv.nl. Studenten betalen €25.
Ter controle graag in de bevestigingsmail ook het studentnummer vermelden.
Adreswijzigingen
Alleen schriftelijk met postwikkelt.
Klachten en opmerkingen over de toezending van *Mare* 071-5277272.
Mededelingen voor het op donderdag verschijnende nummer moeten uiterlijk de voorafgaande donderdag 16.00 uur in het bezit van de redactie zijn.
ISSN 0166-3690

Column

Het verschrikkelijke postdocbesef

Mijn jaar als postdoc in Amerika begint zo langzaam aan te einde te lopen. Dat confronteerde mij met de eeuwige postdocvraag: wat nu?

Er zijn natuurlijk meerdere paden te bewandelen: bij mijn huidige professor bedelen om een contractverlening. Solliciteren op een echte 9-tot-5-kantoorbaan. Alle business cards die ik de afgelopen jaren had verzameld gebruiken voor een epische orgie van open sollicitaties. Bij mijn ouders intrekken en computerspelletjes spelen tot ze me over een jaar of vijf wanhopig op straat gooien.

Al deze equivalent aantrekkelijke opties heb ik overwogen.

Helaas, de meest voor de hand liggende mogelijkheid was al gelijk van tafel: mijn professor is al jaren officieel met pensioen en gaat er dit jaar ook echt mee ophouden.

De rest van de afdeling wachtte gespannen af of ze ook zonder bekende naam een gigantische beurs zouden krijgen. Zo niet, dan lag iedereen op straat; zo ja, dan kon ik nog een paar jaar blijven.

Helaas zou de beslissing pas een paar maanden na mijn vertrekdatum vallen. En dan is er nog Trump, die niet het beste voor heeft met het budget dat nu nog naar de Amerikaanse wetenschap gaat.

Een baan buiten de wetenschap dan? Op zich niet verkeerd. Niet meer in het weekend werken, en eindelijk een beginnetje maken aan het afbetalen van mijn studieschuld.

Maar ik ben de afgelopen jaren veel te specifiek opgeleid om iets commercieel nuttigs te kunnen. Stel dat mijzelf verkoop als algemeen wetenschappelijk opgeleid, dan heb ik nog geen enkel idee waar ik zou moeten beginnen. En straks verwacht men nog dat ik daadwerkelijk om negen uur op kantoor verschijn. Of nog erger, dat ik 'representatieve kleding' draag. Mooi niet.

Nee, ik had een prachtig plan. Ik zou naar mijn kleine collectie business cards inzetten. Ik zou naar conferenties gaan, prachtige presentaties geven en bij de borrels aan iedereen verkondigen dat ik een baan nodig had, dan zou het balletje vast gaan rollen.

Netwerken. Resultaat: heel veel hele en halve afwijzingen. Een halve afwijzing is zoiets als 'oh wat leuk, schrijf maar een uitgebreid onderzoeksvoorstel, dan gaan we het ergens indienen en dan is er misschien een kans dat het ooit wordt gehonoreerd.'

De woorden 'misschien' en 'ooit' worden dan vaak net iets langzamer uitgesproken.

Daarmee kwam het verschrikkelijke postdocbesef: ik ben best goed in wat ik doe, maar dat zijn al mijn wanhopige postdoccollega's ook. Sterker nog, de meeste zijn uitstekend.

Tijdens de lunch praat ik regelmatig met een wiskundige genie dat tachtig sollicitaties de deur uit heeft gedaan, met vooralsnog geen enkel resultaat. Dito alle andere postdocs die op zoek zijn naar iets nieuws.

Kortom, het was hopeloos. Ik had de nieuwste versie van het fantastische spelletje *Civilization* al aangeschaft. Plots kreeg ik bericht uit Nederland. Niet een officieel bericht, op mooi briefpapier. Of een telefoontje. Nee, een WhatsApp berichtje, van mijn PhD-begeleider. Of ik even wilde skypen. Een paar uur later had ik een baan aangeboden gekregen. Als assistent professor, terug in Leiden bij het Centrum voor Milieuwetenschappen in Leiden. Ik mocht er twee dagen over nadenken.

Zo was ik van de een op de andere dag getransformeerd van wetenschapsbedelaar tot wetenschapper. Wat een opluchting. Niet zomaar een baan, maar een droombaan. Met een eigen onderzoekslijn, en zelfs wat promovendi.

Wat zegt mijn ervaring over hoe het systeem werkt? Wat zou een andere postdoc of promovendus hiervan kunnen leren? Helemaal niets.

Het is willekeur, volstreekte willekeur. Chaos. Het leven heeft geen betekenis. Ik heb geen idee waarom dingen gebeuren. Het zal wel. Ik heb er zin in.

BENJAMIN SPRECHER is postdoc in Yale, en begint binnenkort als assistent professor bij het Centrum voor Milieuwetenschappen in Leiden

Wie Wolf heet, is sterker

Syrische promovendus onderzoekt diernamen

'Meisjes worden vernoemd naar de gazelle, jongens naar de leeuw', aldus Hekmat Dirbas. Foto Taco van der Eb

Syriër Hekmat Dirbas deed in Leiden promotieonderzoek naar van dieren afgeleide persoonsnamen in Semitische talen. Intussen probeerde hij contact te houden met zijn familie in oorlogsgebied.

DOOR MARLEEN VAN WESEL 'Vroeger, toen de kindersterfte veel hoger was, probeerden mensen van alles om de natuur te bedwingen,' vertelt

Hekmat Dirbas. 'Je kind een krachtige naam geven, zoals Wolf, was een poging om het sterker te laten zijn dan de ziektes en het gevaar.'

Dinsdag promoveerde hij op zijn onderzoek naar diernamen voor personen in Semitische talen. Bescherming is een van de elementen die leidden tot het gebruik van diernamen, concludeerde hij.

In februari 2011 kwam hij voor zijn onderzoek uit Syrië naar Nederland. Een maand later begonnen

de eerste protesten in zijn thuisland. Die zomer bereikten de rellen Aleppo, waar zijn familie en vrienden nog woonden. 'Zij vertelden me hoe het land veranderde,' vertelde hij in september 2013 aan *Mare*, terwijl hij aan zijn proefschrift werkte.

Door de inflatie werd voedsel ineens vijf tot tien keer zo duur. Er was geen olie of elektriciteit. In de winter gooiden de mensen uit wanhoop boeken en hun kleren in de kachel. Ook het transport functio-

neerde niet meer. Vanaf mijn woonplaats was het tien minuten reizen naar Aleppo. Door alle checkpoints doe je er nu vier uur over.'

Contact maken lukte ten tijde van het interview meestal niet. Zijn familie had hij toen al drie weken niet gesproken.

'Inmiddels wonen mijn vader en drie van mijn broers en zussen in ook Nederland,' vertelt hij nu, voorafgaand aan de verdediging van zijn proefschrift. 'Mijn moeder is nu in Libanon, samen met een aantal andere familieleden. Ik spreek hen bijna wekelijks. Meestal bellen we vijf minuten en vertellen we hoe het gaat.'

Dirbas: 'We hopen mijn moeder in de loop van dit jaar ook hierheen te halen. Tijdens mijn promotie is ze er helaas nog niet bij. Ik kijk er naar uit om mijn vader het Academiegebouw te laten zien.'

Vrienden van hem wonen zijn inmiddels terechtgekomen in Zweden en Duitsland. 'Maar sommigen wonen nog in Aleppo. Hen spreek ik ook nog wel eens. Het leven daar is hard en zwaar. Hoe erg het precies is, verschilt van tijd tot tijd. Zaken als elektriciteit en vervoer zijn in elk geval altijd moeilijk.'

Wat zijn promotieonderzoek betreft: Hekmat Dirbas heeft zelf geen diernaam. 'In Aleppo komen vooral religieuze namen voor. Diernamen hoor je eerder buiten de steden. Ze zijn eigenlijk een klein beetje ouderwets.' Maar ze komen nog altijd voor, vooral onder nomadenvolken, waar de islamitische richtlijnen voor naamgeving lange tijd weinig invloed hadden.

Dirbas' onderzoek beslaat echter een veel grotere geografische en historische periode. Hij onder-

zoekt behalve het Arabisch, ook het Noord-West Semitisch, waar het Hebreeuws en het Arameeys onder vallen, en het Akkadisch.

'Die taal wordt nu niet meer gesproken. De gebruiken verschilden van tijd tot tijd en van land tot land, maar diernamen kwamen in mijn onderzoek toch meer voor dan in Europa. Hier hoor je wel Berend van Beer en Leon van Leeuw, maar het zijn er toch een stuk minder.'

In het Arabisch trof hij de meeste diernamen aan. In het algemeen zijn mannen vaker naar een dier vernoemd dan vrouwen, en zijn er vaker diernamen voor gewone mensen dan voor de elite. 'Meisjes krijgen eerder sierlijke namen, van vogels of kleine dieren. Nog steeds worden in sommige Golfstaten meisjes genoemd naar de gazelle. Mannen krijgen eerder stoere namen, afgeleid van leeuw, bijvoorbeeld.'

Hij hoopt dat onderzoekers van andere talen ook met namenstudies komen. 'Misschien kan er een universeel overzichtswerk uit voortvloeien.' Zelf wil hij ook graag verder in de wetenschap. 'Ik heb al wat onderwerpen in mijn hoofd, op het gebied van de sociale geschiedenis van de premoderne islamitische wereld.'

Dat vervolgonderzoek niet voor elke promovendus is weggelegd, betreurt hij. 'Hopelijk val ik niet ten prooi aan het Academisch darwinisme.'

Hekmat Dirbas, *Thy Name is Deer. Animal Names in Semitic Onomastics and Name-Giving Traditions: Evidence from Akkadian, Northwest Semitic and Arabic*. Promotie was op 14 februari.

Frutti di Mare

Masterchefs uit de Middeleeuwen

DOOR MARLEEN VAN WESEL 'Je moet echt van knoflook houden', waarschuwde archeologiestudent Zizi Rico Neves (25) de rest nog, voor ze een koud, wit soepje presenteerde. 'Een gazpacho zonder tomaten. In de tijd van de Moren groeiden die nog niet in Europa.' Wat er wel in zit: amandelen, heel 21e-eeuws gepureerd in de blender, witbrood en véél knoflook.

'Dat begon met een BANG!' constateert ze, als de kopjes leeg zijn.

Joanita Vroom, universitair hoofddocent archeologie, probeert regelmatig met een groepje archeologiestudenten oude recepten uit. 'De vorige keer begonnen we in de Babylonische tijd. Uit die periode zijn de oudste recepten ter wereld overgeleverd, op kleitabletten.' Deze avond maken ze een flinke sprong in de tijd. Op het fornuis wacht bijvoorbeeld een Osmaanse bulgur met kastanjes. 'Uit de tijd van de sultans, van de vijftiende tot de achttiende eeuw,' zegt Vroom. Ernaast staat een pannetje 19e-eeuwse kipragout.

Twee jaar geleden verzorgden ze al een Byzantijns foodlab bij de opening van het nieuwe Archeologiegebouw. 'Toen kookten we bij mij thuis aan de Klikspanweg,' vertelt Rico Neves. 'Er zaten lekkere, maar ook heel vieze dingen tussen. Het leert ons iets over de smaakbeleving door de eeuwen heen,' zegt Vroom. 'Oh ja, dat azijn drankje!' gruwet Rico Neves nu nog. Vroom: 'In die tijd dronken soldaten een mengeling van water en azijn. Ver-

frissend, onder de hete zon.'

Er volgde een artikel waar enkele studenten aan meewerkten, voor het boek *Medieval Masterchef. Archaeological and historical perspectives on eastern cuisine and western foodways*, dat binnenkort verschijnt, onder meer onder redactie van Vroom.

Deze maandagavond staan ze in een ruime keuken, die Vroom van Amsterdamse vrienden mocht lenen. 'Sinds kort zijn we weer echt aan de gang,' zegt Rico Neves. Vorige week donderdag startte namelijk in het Wereldmuseum Rotterdam de tentoonstelling *Ik kook, dus ik ben. Een reis door de keuken met Abdelkader Benali*, waaraan de Leidse archeologen een bijdrage leveren. 'We hebben dingen in bruikleen gegeven,' vertelt Vroom. 'Bijzonder is een schaalte die gevonden werd in Syrië. Toen het omgedraaid werd, bleek er nog een drie- à vierduizend jaar oude knoflook onder te liggen. Dat klopte mooi met recepten op kleitabletten, waarop ook veel knoflook vermeld stond.'

Verder hebben de Leidse archeologen een zogeheten Smaakstudio ingericht in het museum, waar ze workshops houden. 'Bij de opening deelden we zoete dadelkoeken uit de Babylonische tijd uit aan kinderen. Na afloop kwam Jules Deelder binnen, die ook wel een stukje lustte. *Be-autiful*, vond hij het,' vertelt Vroom. 'We denken erover om een populairwetenschappelijk boekje te maken met historische gerechten.'

Vanavond experimenteren ze verder. 'Oude recepten zijn soms lastig te interpreteren,' vertelt Katelin Post (22). Ze is net klaar met een gerecht van zure kip, met gember, saffraan en heel veel azijn. 'Er stonden bijvoorbeeld geen hoeveelheden bij vermeld.' Verrassend fris, luidt het proefoordeel. En gemakkelijk te maken, ook wel handig voor de workshops. 'Patrijzenhalsjes of een heel varken aan het spit wordt moeilijk,' zegt Vroom. 'Deze kip komt uit een boek uit 1393 (Le Ménagier de Paris), dat een oudere echtgenoot waarschijnlijk voor zijn jongere vrouw schreef. Hij gaf haar ook huishoudtips.'

Sanne van den Brand (afgestudeerd, 24) deelt even later glaasjes kandeel uit. 'Het werd geschonken bij de geboorte van een kind, ook nog bij die van prinses Beatrix. Bij de opening van de tentoonstelling sprak ik twee oudere mannen die het nog kenden.' Dit recept komt echter uit de zeventiende eeuw: 'Slaet 6 eyeren heel kleen sonder de haen'. Maar wat die haan is? Post: 'We dachten eerst dat het zonder eigeel moest. Nu, bij een tweede poging, hebben we juist het eiwit weggeleten.' 'Het moet een beetje op advocaat lijken,' weet Rico Neves. Het smaakt beter, al houdt Mink van IJzendoorn (25, afgestudeerd, nu assistent van Vroom) het tactisch bij: 'Ik kan begrijpen dat mensen dit lekker vinden.'

Na de *konkavelite*, een laatmiddeleeuws rijsttoetje, volgt een bowl volgens negentiende-eeuws recept. 'Dat dronk

men in de tijd van Louis Couperus, met aardbeien uit een weckpot,' zegt Vroom. Terwijl Vroom met Rico Neves en Post in de keuken voorbereidingen treft, zoekt de rest snel op wie Couperus ook alweer was. Behalve aardbeien, zit er roséwijn, proscallo, suiker en wat citroen in.

'Dat kunnen we in het museum dus niet met kinderen drinken,' zegt Vroom. Gelukkig komen er ook volwassen be-

zoekers en in april houdt de smaakstudio een workshop voor studievereniging Terra. 'Dit spul is wel een goeie voor Terra,' denkt Van den Brand.

Ik kook, dus ik ben. Een reis door de keuken met Abdelkader Benali. Wereldmuseum Rotterdam, t/m 30 juli. Kijk voor workshopdata op www.wereldmuseum.nl

'Slaet 6 eyeren heel kleen sonder de haen', aldus het recept. Maar wat is die haan eigenlijk? Een kwestie van uitproberen. Foto Zizi Rico Neves

Nieuws

Psychische problemen

De Tweede Kamer wil dat het kabinet meer aandacht gaat besteden aan studenten met psychische problemen. Het Interstedelijk Studenten Overleg en Nederlands Instituut voor Psychologen enquêteerden eind vorig jaar 35 studentenpsychologen. Uit het onderzoek bleek dat studenten vaker hulp zoeken voor psychische problemen en dat de klachten ook ernstiger lijken te worden. De toename zou te maken kunnen hebben met het bindend studieadvies en het sociaal leenstelsel.

Uit het onderzoek kwam ook naar voren dat er lang niet altijd genoeg psychologen zijn om studenten te helpen, met lange wachttijden als gevolg. De PvdA en de ChristenUnie dienden dan ook een motie in waarin ze het kabinet vragen om samen met hogescholen, universiteiten, psychologen en studentenorganisaties tot een actieplan te komen. 'Zodat op iedere instelling goede en laagdrempelige psychische hulpverlening aanwezig is.' De motie kreeg steun van een Kamermeerderheid.

Wetenschapsagenda

Met een bedrag van 32 miljoen euro gaat wetenschapsfinancier NWO starten met de uitvoering van de Nationale Wetenschapsagenda. Het gaat om een zogenaamde startimpuls, in opdracht van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. De Nationale Wetenschapsagenda bestaat uit 140 grote wetenschappelijke vragen, waarover heel Nederland mocht meedenken.

Van dat bedrag gaat vijf miljoen naar het plan van minister Bussemaker om meer vrouwelijke profs aan te stellen. Een universiteit die geld uit die pot wil, kan daarvoor vanaf april bij NWO terecht. Het geld is bedoeld als tegemoetkoming voor het hogere salaris dat een nieuwe hoogleraar krijgt, maar alleen voor de eerste vijf jaar. Daarna moeten universiteiten de nieuwe leerstoelen zelf gaan financieren.

Boekverfilming

Filmproducent Paul Ruven, winnaar van drie Gouden Kalveren, wil de mogelijkheden onderzoeken voor een verfilming van de Leidse literaire thriller *De bekentenissen van Petrus* (2015). Er zou gefilmd moeten worden tijdens de festiviteiten op 2 en 3 oktober, maar waarschijnlijk ook op de universiteit. De thriller, geschreven door Jeroen Windmeijer, gaat namelijk over archeologen van de Universiteit Leiden die een mysterie proberen te ontrafelen. Het boek is een groot lokaal succes: er zijn meer al dan vijfduizend exemplaren van verkocht. Voor Boekhandel De Kler is het zelfs het bestverkochte boek van de afgelopen tien jaar.

Straatnaambordjes

De straatnaambordjesactie van de Plaatselijke Kamer van Verenigingen (PKvV) is deze week gestart. Eind 2016 vervangt de gemeente de straatnaambordjes in de binnenstad. De PKvV mag de oude verdelen, in ruil voor leuke buurtacties. De eerste twintig straten, waaronder de Apothekersdijk en de Nieuwe Rijn, zijn te vinden op de Facebookpagina van de PKvV.

Rectificaties

In de *Mare* 18 staat dat PVV-Kamerlid Martin Bosma historicus is geen historicus, zoals wij schreven ('Red Rechts'). Hij wil weliswaar promoveren op een historische kwestie (de Nederlandse anti-apartheidsbeweging) maar is politoloog en socioloog.

MRI-hoogleraar Andrew Webb werkt bij de afdeling radiologie van het Leids Universitair Medisch Centrum, en wij duiden hem daarom in aan als 'radioloog' ('Doe-het-zelf-MRI'). Die titel is echter voorbehouden aan artsen die de specialisatie met die naam achter de rug hebben, en dat is Webb niet. Hij is van huis uit medisch chemicus.

Niet alleen een mening

Overal ter wereld protesteren wetenschappers

Psychologe Zsuzsika Sjoerds is mede-organisator van de Nederlandse March for Science: 'Shit, we moeten onze stem laten horen.'

DOOR BART BRAUN Eén van de eerste dingen die de nieuwe Amerikaanse president Donald Trump deed, was het muilkorven van het Environmental Protection Agency, het overheidsbureau dat over het milieu gaat. Informatie over klimaatverandering moest zo snel mogelijk offline, en medewerkers mochten daarover niet eens praten.

Wetenschappers begonnen zich zorgen te maken. In navolging van de *Women's March* tegen seksisme zou er een *March for Science* komen, op 22 april in Washington.

Net als bij de vrouwenmars zal er ook een groot aantal zuster-marsen plaatsvinden: bij het ter perse gaan van deze *Mare* stond de teller op 228. Er komt er ook eentje in Amsterdam. 'Het wordt geen anti-Trump-gebeuren', legt mede-organisator Zsuzsika Sjoerds uit. Sjoerds werkt als universitair docent bij cognitieve psychologie. 'Er zullen ongetwijfeld mensen tegen hem komen demonstreren, maar Trump is maar één van de symptomen van een dieper liggend probleem. Wij maken ons zorgen over hoe er wereldwijd tegen wetenschap aan wordt gekeken, zowel door de politiek als door de samenleving. Hoe feiten als meningen worden beschouwd, en domweg ontkend. Zoals klimaatverandering, of de veiligheid van vaccins;

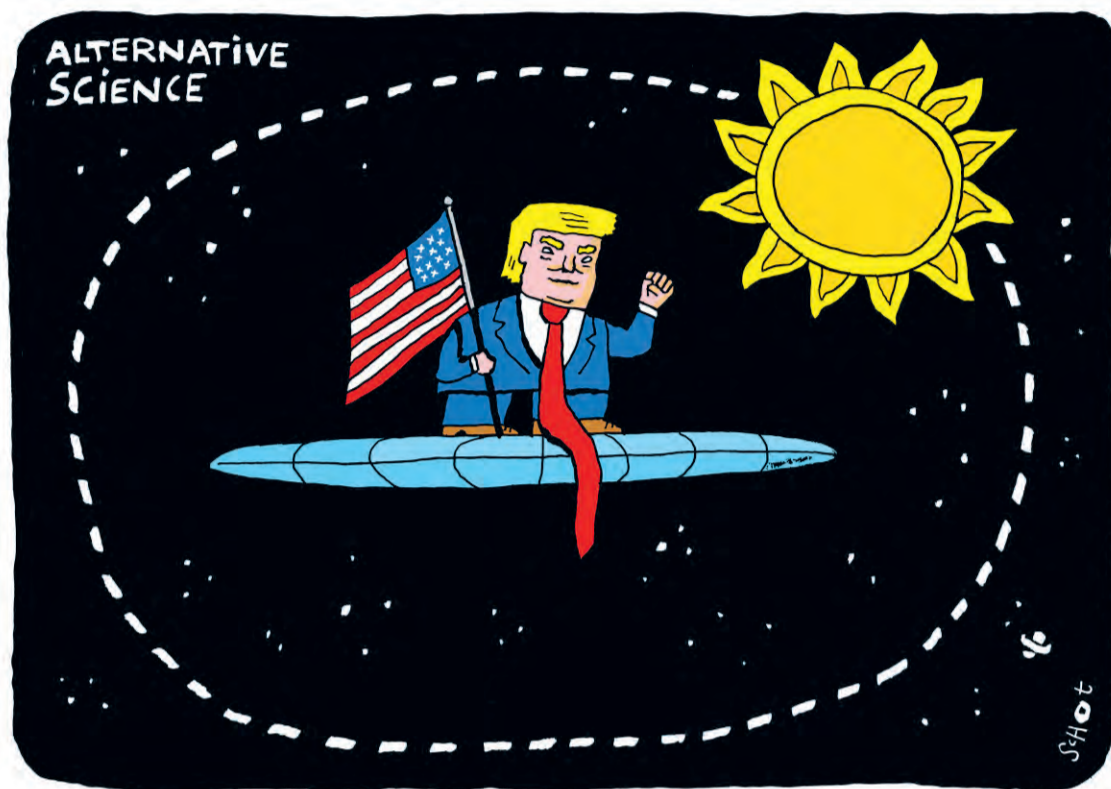
dat is niet alleen gevaarlijk voor de ontkenner, maar ook voor hun omgeving.'

Sjoerds: 'In Turkije worden wetenschappers opgepakt, in de VS worden ze monddood gemaakt. In Den Haag is vorige week een motie aangenomen over de politieke kleur van onderzoekers; dat wekt zorgen op over de invloed van politiek op

de wetenschap. Wij denken: shit, we moeten onze stem laten horen.'

Hoe die stem precies zal klinken, daarover is de organisatie nog hard aan het denken. Sjoerds denkt aan sprekers op een podium, en tenten waarin wetenschappers uitleg geven over hun werk. 'Wat gebeurt er, en hoe kom je tot conclusies en resultaten? We willen laten zien dat we-

tenschap leuk is, en hoe we proberen zo objectief mogelijk te zijn.' Echt gemarkeerd zal er waarschijnlijk niet worden, ook omdat het Museumplein zich daar niet zo goed voor leent. 'Maar misschien dat we een soort tijdelijk bouwen met belangrijke wetenschappelijke ontdekkingen, waar bezoekers langs kunnen lopen.'

Wijnhaven nog niet te klein

De universiteitsraad maakt zich zorgen over een mogelijk tekort aan ruimte op het Wijnhavencomplex. Het college van bestuur liet weten best overvallen te zijn door de groei van studies in Den Haag maar dat het gebouw voorlopig groot genoeg is.

Studentenpartij ONS Leiden schreef een korte notitie die raadsbreed is ondersteund over de zorgen rond de capaciteit van de Wijnhaven. De groei van studies in Den Haag is groot, zei Sander van Diepen van

ONS Leiden maandag tijdens de overlegvergadering met het college. 'Er komen ook weer nieuwe opleidingen bij, zoals bijvoorbeeld security studies. Gaat de instroom niet te hard in Den Haag?'

'We zijn in eerste instantie overvallen door de groei', erkende vice-collegevoorzitter Willem te Beest. 'Vandaar dat we ook de vijfde verdieping in de Wijnhaven hebben gehuurd. Er kan echter nog makkelijk een opleiding met een instroom van tweehonderd eerstejaars bij.' Als international studies, de grootste

opleiding in Den Haag, niet steeds blijft groeien tenminste.

Maar stel dat de instroom van security studies veel groter wordt dan tweehonderd, dan hebben we een probleem. We willen er liever geen panden bij huren in Den Haag. Dus mogelijk moeten we als de instroom heel groot is, een numerus fixus invoeren. Maar dat doe je dan ook om kwaliteitsredenen.'

Van Diepen: 'Zijn de collegezalen wel groot genoeg? Nu wordt er al met beamers in bijzalen gewerkt.'

Volgens Te Beest is er echter geen

probleem. 'De afgelopen periode hebben we niet gemerkt dat de studenten niet pasten in de grootste zaal. Mocht het toch niet lukken dan is een fixus een mogelijkheid.'

Te Beest ging ook in op de brandmelding van een paar weken geleden, die niet overal in het gebouw doordrong. 'Het bleek dat als er beneden brand is, dat je dan op de vijfde het alarm niet hoort. Dat is nu provisorisch opgelost. Op termijn wordt de vijfde verdieping gekoppeld aan de centrale brandmeldinstallatie.' **VB**

'Een grijze kille betonmassa'

Het Leidse BioSciencePark mag en kan wel wat groener, vinden natuurorganisaties.

Geschiedenisstudent en gemeenteraadslid Ashley North, wat is er aan de hand?

'De gemeente Leiden heeft een plan gemaakt voor het BioSciencePark, en dat ziet er overtuigend uit. Er ontbreekt alleen één zaak: biodiversiteit. Het park is nu een grijze en kille betonmassa, maar er is wel degelijk ruimte voor groen. Vandaar dat we een manifest hebben geschreven.'

'We?'

'Wij van GroenLinks Leiden, een aantal natuurorganisaties, bewoners van de nabijgelegen wijk De Bockhorst, en de Leidse Biologenclub.'

Staan bedrijvigheid en natuur niet op gespannen voet?

'Dat is inderdaad lang gedacht in Nederland, en daarom zien alle bedrijventerreinen er ook zo verschrikkelijk uit. Ze zijn echter ook ruim opgezet, en worden minder intensief gebruikt dan stadscentra, waar het ook 's nachts druk en verlicht is. Op het Leidse BioSciencePark komen dus ook soorten voor die je elders in de stad niet ziet, zoals de torenvalk. Daarnaast blijkt dat mensen ook graag groen in hun werkomgeving willen, omdat dat de werksfeer verbetert. Natuur heeft dus ook economische waarde.'

Behalve als je wil verbouwen, maar de Faunawet het nest van die valk op je bedrijfsterrein beschermt...

'Op dit punt vragen we best wat van de bedrijven daar, dat klopt. We willen dat bedrijven alles doen om bijzondere natuur te beschermen. Tegelijkertijd moet groei wel mogelijk zijn; dan zouden we willen zien dat bijvoorbeeld bomenkap op de ene plek elders in het gebied gecompenseerd wordt.'

Hoe moet die biodiversiteit er gaan komen?

'Bijvoorbeeld door meer natuurlijke oevers aan te leggen. De meeste sloten daar zijn nu kaal, met gevolgen voor het leven in en naast het water. Daarnaast wordt er de komende tijd veel gebouwd en verbouwd, en dan komen er ook terreinen leeg te staan. Wij zeggen: sta daar tijdelijke ruigte-natuur toe.'

Wat is dat?

'Dat je de natuur daar z'n gang laat gaan. Zo gaan er wilde, inheemse planten bloeien, en dat is goed voor bestuivende insecten. Je krijgt ook kleine poeltjes, waar vogels op af komen. In elk geval niet elke maand alles platmaaien.'

Donderdag vergadert de gemeenteraad over de BSP-plannen. Wat hoop je daar te bereiken?

'Dat in het raadsbesluit wordt opgenomen dat ook biodiversiteit een uitgangspunt wordt, waaraan alles dat in het park gebeurt getoetst moet worden. We dienen ook een motie in om een werkgroep op te richten. Die moet voorstellen gaan doen voor een groener BioSciencePark, met ons manifest als uitgangspunt.' **BB**

Weinig tijd voor diversiteit

Taaie universiteit verandert maar langzaam

Er zit vooruitgang in het Leidse diversiteitsbeleid, maar de universiteitsorganisatie is stroperig en nog niet elke maatregel is uitgerold. Het blijkt dat studenten met een migratie-achtergrond nog te vaak uitvallen.

DOOR VINCENT BONGERS Onlangs werd tijdens de universiteitsraad het nieuwe 'werkplan diversiteit en inclusiviteit' besproken. In de vergadering legde Maria Tiggelaar van studentenpartij LVS uit dat 'het oprichten van zogeheten diversity teams die het beleid op faculteiten moeten coördineren moeizamer gaat dan verwacht. Die teams komen maar moeilijk van de grond. Er moet meer druk van universiteitsbestuurders komen om dit toch voor elkaar te krijgen. We kunnen wel met zijn allen "ja" knikken in een vergadering als het gaat

om diversiteit maar er moeten ook dingen uitgevoerd worden.'

'De diversiteit is een taaie organisatie', reageert *diversity officer* Isabel Hoving aan de telefoon. 'Het kost absoluut tijd om dingen te veranderen. Maar er is draagvlak van hoog tot laag binnen de universiteit om dit beleid uit te voeren. We zijn nu een jaar bezig met implementeren. We zitten eigenlijk nog in een experimenteerfase. Het gaat tien tot vijftien jaar duren voordat de cultuuromslag compleet is.'

Hoving gaat ook in op de diversity teams. 'Het gaat niet om enorme werkgroepen. Maar het idee is per faculteit een team, met een persoon die voornamelijk binding heeft met de medewerkers. Een ander die met name gericht is op studenten. En dan nog iemand die het diversiteitsbeleid coördineert. Bij de faculteit Wiskunde en Natuurwetenschappen werkte dat prima. Een van de teamleden is

inmiddels wel vertrokken en de vervanger is nog niet geïnstalleerd.'

Maar het organiseren van de teams lukt nog niet op alle faculteiten. Een belangrijke factor is dat iedereen al een propvolle agenda heeft. 'Er zijn mensen die denken: "Goh, dit wil ik, maar hoe kan ik hier tijd voor vinden?," aldus Hoving.

Dan moet er ook nog tijd gevonden worden voor trainingen die de bewustwording rond diversiteit vergroten. 'Deze trainingen zijn heel belangrijk. Maar ook hier geldt, is er een plek te vinden in de agenda? En met een uurje ben je ook niet klaar natuurlijk.'

Volgens Hoving verlopen een aantal zaken heel goed. 'Het lukt nu beter om vrouwen door te laten stromen naar de positie van hoogleraar.'

Het gaat minder goed met studenten met een migratie-achtergrond. Hoving: 'Biculturele studenten vallen in Leiden vaker uit dan bij andere universiteiten in de Randstad. Daar

moeten we echt nog meer aan doen.' Dat blijkt ook uit de cijfers van de universiteit: van de groep autochtone studenten haalt 74 procent de bachelor in vier jaar. Bij studenten met een niet-westerse achtergrond is dat 59 procent.

Bij Sociale Wetenschappen hebben ze de zogeheten POPcorner die stu-

denten helpt hun weg te vinden op faculteit en studie, vertelt Hoving. 'We willen graag dat andere faculteiten iets soortgelijks doen. Maar we willen geen zaken opleggen. Faculteiten gaan zelf op zoek naar de vorm die het beste bij hen past. En dat is soms worstelen, maar het komt voor elkaar.'

'We zitten er keihard achteraan'

Vicerector Hester Bijl reageerde maandag tijdens de overlegvergadering met de universiteitsraad op het werkplan diversiteit en inclusiviteit: 'We zitten er keihard achteraan. In bijeenkomsten met de faculteitsbesturen spreken we steeds over diversiteitsbeleid. Je ziet ook dat er veranderingen komen. De faculteiten beginnen er steeds meer aan te trekken. Dat is de top downkant. Maar we zetten ook in op trainin-

gen die medewerkers kunnen volgen. We gaan die beter onder de aandacht brengen.'

'Het zou goed zijn om deze trainingen onderdeel te maken van al bestaande trajecten', stelde Maria Tiggelaar van studentenpartij LVS voor. 'Bijvoorbeeld van de basiskwalificatie onderwijs die docenten moeten halen.'

'Dat gaan we absoluut meenemen in het plan,' aldus Bijl.

Foto Marc de Haan

Liefde in het Lipsius

Studievereniging NNP, van Nederlands, deelde op Valentijnsdag liefdesgedichten uit in het Lipsius, getypt op een oude typemachine.

'Die is van mijn moeder geweest', vertelt NNP-voorzitter Juul Klein Wolterink (21). Ernaast liggen velletjes met vooraf getypte liefdespoëzie, met verbrande randen, maar ook allerlei verzamelbundels. Klein Wolterink: 'Mensen kunnen zelf iets kiezen of een verzoekje meenemen. Voor €1,50 typen we het uit.' Gevraagd naar haar eigen favoriet moet ze toch haar

smartphone even boven de typemachine houden. 'Het lag hier ook op papier, maar het is al verkocht. "It was only a sunny smile, and little it cost in the giving, but like morning light, it scattered the night and made the day worth living", van F. Scott Fitzgerald.'

Bestuursgenoot Ilja Goedegebuure (23) bladert naar *Op de dood van Sterre*, van Constantijn Huygens, uit 1638. 'Als ik de eerste regels lees, moet ik altijd een beetje huilen.' Charlotte de Beus (20) gaat voor de dichter Judith Herzberg en Nathalie Haak (22) voor Herman Gorter.

Tegen het eind van de middag hebben ze zo'n dertig gedichten verkocht, schatten ze. Het NNP-bestuur kreeg veel leuke reacties op de actie. Goedegebuure: 'Alleen de portier wordt gek van het getik.' Klein Wolterink: 'En sommige mensen vinden het wel leuk, maar hebben zelf geen Valentijn.' Zelf hebben ze wel iemand om gedichtjes aan te geven: 'Aan onze docenten', zegt Haak. Voor de docenten oudere letterkunde bijvoorbeeld, uit de elfde eeuw: "Hebban olla vogala nestas haguunnan..." **MVV**

'We lopen nog achter'

Het college van bestuur erkent dat de uitvoering van het universitaire milieubeleid nog niet op alle punten soepel verloopt.

'Er is terughoudendheid en soms zelfs weerstand binnen de universiteit bij bepaalde zaken', zei Sander van Diepen van studentenpartij ONS Leiden en voorzitter van de raadscommissie financiën en huisvesting maandag tijdens de overlegvergadering met het college van bestuur. 'Een concreet voorbeeld is de aanwezigheid van niet duurzame watercoolers. Die kunnen gewoon weg, maar daar blijven mensen aan vasthouden.' 'Maar een meer algemeen punt', ging Van Diepen verder. 'Iedereen wijst naar elkaar en daardoor loopt de uitvoering van het plan niet zo goed, als het zou kunnen lopen.'

'We lopen gewoon nog achter op de doelstellingen', erkende vice-collegevoorzitter Willem te Beest. 'Dat is duidelijk. We wijzen bestuurders er elke dag op dat we een milieubeleidsplan hebben. En dat wat daarin staat, ook gerealiseerd moet worden.'

Hij ging ook in op de watercoolers. 'Ik geloof niet dat het nog aanwezig zijn van watercoolers alleen te maken heeft met weerstand. Dat zal hier en daar voorkomen. Maar het heeft vooral te maken met afgesloten contracten. Die moeten eerst aflopen voordat we die dingen kunnen wegdoen.'

De raad had ook opgemerkt dat het lastig is om bij het universitair reisbureau aan betaalbare treintickets te komen als alternatief voor auto en vliegtuig.

'Dat gaat veranderen', aldus Te Beest. 'We brengen de situatie nu in kaart. Naar welke bestemmingen

wordt gereisd en hoe? Als we dat goed weten, komen we met oplossingen en afspraken.'

'Er is absoluut geen wantrouwen tegenover het bestuur', zei Maria Tiggelaar van studentenpartij LVS. 'Het is duidelijk dat het college het beleid wil uitvoeren. Maar niet op elk niveau gaat het goed. Wij vinden het echt schokkend dat als het om in werking stellen van plannen gaat, sommige verantwoordelijken zelfs niet reageren op mails.'

'Dat wisten wij niet', reageerde Te Beest. 'Dat kan de bedoeling niet zijn. En het verbaast mij ook. Ik breng het aan de orde.'

Maud Pols van ONS: 'Je merkt bij dit onderwerp dat faculteiten snel verwijzen naar het Green Office van de universiteit. Dat is niet de bedoeling. Meer centrale sturing op dit punt is nodig. Dit beleid moet gewoon uitgevoerd worden, ook als de directeur bedrijfsvoering daar geen zin in heeft.'

Te Beest: 'We hebben het hier al met de faculteiten over gehad. Er wordt inderdaad te vaak naar het Green Office gekeken. Het office is luis in de pels, de faculteiten de uitvoerder. Het moet anders en die boodschap is ook wel binnengekomen.'

De raad wil graag studenten meer betrekken bij milieu en duurzaamheid en stelde ook voor om een scriptieprijs in het leven te roepen.

'We komen graag aan dat verzoek tegemoet', zei Te Beest. 'Een van de criteria moet toepasbaarheid van de ideeën zijn. Het is niet zo dat we van te voren al vastleggen dat we ook zeker gaan doen wat er in een prijswinnende scriptie staat. Als je dat doet, kun je de meest vreselijke problemen krijgen.' **VB**

Bussemaker tegen stoomcursussen

Minister Bussemaker vindt speciale trainingen om door universitaire selectie heen te komen 'zeer ongewenst.'

In december schreef de NOS dat steeds meer bedrijfjes stoomcursussen aanbieden, die VWO'ers moeten voorbereiden op de decentrale selectie bij de studie van hun

keuze. Het bekendste voorbeeld is geneeskunde, maar Nederland telt bijna honderd bachelors met een numerus fixus; je komt op meer plekken niet zomaar binnen. Onderwijsminister Jet Bussemaker (PvdA) vindt zulke selectietraining 'zeer ongewenst', zo schreef ze vorige week als antwoord op Kamervragen van haar partijgenote Amma Asan-

te. 'De voorbereiding op een selectieprocedure is een verantwoordelijkheid van het onderwijs.' Het VWO moet kandidaat-studenten ondersteunen in hun voorbereiding, en de studie moet hen informeren over de inhoud van de selectieprocedure. 'Gezamenlijk moet het onderwijs zich als taak stellen om de commerciële stoomcursussen over-

bodig te maken.' Ze geeft de Erasmus Universiteit als voorbeeld van een instelling die dat al doet.

Overigens kwam er vorige week ook kritiek op de selectie aan de poort. Voordat die werd ingevoerd, werden de studenten uitsluitend geselecteerd op een combinatie van goede schoolcijfers en geluk. De nieuwe aanpak werkt eigenlijk niet

zoveel beter, stelde promovenda Anouk Wouters van de Vrije Universiteit vast. Het uitvalpercentage en de resultaten bij geneeskunde zijn al best goed, namelijk. Ook concludeerde ze uit gesprekken met scholieren dat sommigen van hen zich af laten schrikken door de selectieprocedure, omdat ze denken er toch niet doorheen te komen. **BB**

Achtergrond

Je moet rotzooi maken

> Vervolg van de voorpagina

De meeste slachtoffers waren militairen, daar had hij geen problemen mee. Maar aan de andere kant: er zaten ook administratieve lui tussen. En vooral: dertig procent van de slachtoffers was burger. Hoewel hij er geen spijt van heeft, blijft het iets waar hij tot op de dag van vandaag mee rondloopt. Het is een verantwoordelijkheid waarmee hij moet leven, als een piloot die op een knop heeft gedrukt om bommen te lossen op een vijandig doel. Gemakkelijk wordt dat nooit.

Twee jaar later – Hélène en hij waren inmiddels gescheiden – was het opeens of hij een film binnenstapte. Op de terugweg van Johannesburg naar Harare werd hij plotseling ingesloten door drie auto's. Even later stond hij met gespreide benen tegen zijn motorkap geleund en richtten zes agenten hun pistolen op hem. Hij werd in een cel gegooid, zonder matras of dekens. Het was er altijd licht, zodat hij nooit wist of het dag of nacht was. Door de foto's die hij tijdens de voortdurende verhoren kreeg te zien, begreep hij dat ze hem al langer in de gaten hielden. Meteen dacht hij: ik moet zorgen dat ik hieruit kom.

Hij is niet gemarteld, wel geïntimideerd. We zijn net zo goed als Mossad, riepen ze telkens. Toen ze hem geboeid over de metalen trappen terug naar zijn cel brachten, zei een van de agenten: 'Als we je nu een duwtje geven, breek je je nek.' Een andere keer dreigden ze dat ze al vaker een ANC'er van de tiende etage hadden gegooid.

Hij had een plan. Als hij wapenopslagplaatsen zou aanwijzen die niet meer gebruikt werden, kon hij op die locaties misschien proberen te vluchten. Alleen: door de voetboeien kon hij nauwelijks lopen. Hoe hij ook zeurde, ze mochten niet uit. Wel knoopten ze een touw aan de ketting tussen zijn voeten. Als hij dat omhoog trok, kon hij makkelijker lopen. Hopend op een kans om weg te komen leidde hij de politie naar zoveel mogelijk plekken.

En toen vonden ze toch wapens. In een van de opslagplaatsen in een zwarte township Mamelodi bleken nog kleefmijnen, kalasnikovs en munitie te liggen. Hij had er niet aan gedacht dat de goede verstopplaatsen soms opnieuw werden gebruikt. Als we je nu vrijlaten, sisten die agenten, word je als verrader afgemaakt door je eigen mensen. Hij wist dat dat niet waar was. Maar hij voelde zich er wel vreselijk rot over.

Ondertussen broedde hij op een

nieuw ontsnapingsplan. Hij vertelde dat er acties gepland stonden tegen enkele bedrijven die zich niets van de economische boycot aantrokken. Die bevonden zich in het gebouw van de Nedbank, ook in de Kerkstraat van Pretoria. Hij wilde wel laten zien hoe hij er verkenningen had verricht, en hoopte dat de agenten niet doorhadden dat ook de Nederlandse ambassade daar was gevestigd.

Toen ze op de gang van de eerste etage stonden, wees hij naar rechts en zei: hier is het. Toen de drie agenten opzij keken, tilde hij zijn voetboeien op en rende de andere kant op. Hij hield rekening met een kogel in zijn rug, maar haalde het. Schreeuwend stormde hij de ambassade binnen: 'Ik ben een politieke gevangene!' Die meiden achter de balie begonnen te gillen.

Een triomfantelijk gevoel overviel hem. Dat de agenten hem tegen de grond sloegen, merkte hij nauwelijks. Hij was ze te slim af geweest. Toen ze hem naar buiten sleepten, eiste de ambassadeeraad tevergeefs dat ze hem terugbrachten: de ambassade gold immers als Nederlands grondgebied waar de Zuid-Afrikaanse politie niet zomaar kon optreden. Het was het begin van een diplomatieke rel.

Pas na tien dagen juridisch getouwtrek werd hij door de achteringang weer bij de ambassade afgeleverd. Hij was vrij, maar kon nergens heen. Er werd een kamer voor hem ingericht met een bed, een bureau en wat boekenkasten. Het was zwaar om de dagen door te komen. Hij had voor zichzelf een regime ingesteld: dagelijks oefeningen doen en schrijven. Het was een manier om te overleven.

Hij kreeg meer en meer een hekel aan de diplomaten. 'Je denkt toch niet dat je die zwarten gelijke politieke rechten kunt geven?' zeiden ze tegen hem. 'Die zijn nog maar net uit de boom geklommen!' Of: 'U vindt ons allemaal corpsballen en dat zijn we natuurlijk ook, maar we doen ook echt wel andere dingen.' Stille diplomatie... dat zeggen diplomaten altijd. Maar ondertussen bleef het oorverdovend stil.

Behalve 's nachts, want dan liep de militaire politie die buiten de wacht hield hem continu te treiteren. Ze schreeuwden hem wakker en richtten hun schijnwerpers op de ramen. Eén keer vloog er een kogel door zijn raam, die in de muur belandde.

Hij moest altijd maar zijn mond houden, en mocht niets doen wat de Zuid-Afrikanen boos zou kunnen maken. Als hij ANC-posters ophing of anti-apartheidsstickers plakte volgden er sancties. Zelfs toen hij een foto van schrijver Menno ter Braak

voor zijn raam zette, hét symbool tegen het oprukkende nationaal-socialisme van de jaren dertig, moest hij die van de ambassadeur weghalen. Enorme schijterds waren het. Dat bleef zo toen de ambassade verhuisde en hij in het vrijwel verlaten pand achterbleef (waarbij gelukkig de diplomatieke onschendbaarheid bleef gelden).

Je moet rotzooi maken, anders vergeet iedereen je. Kijk naar Julian Assange die nu al ruim drie jaar vastzit in de ambassade van Ecuador in Londen. Als hij daar niet af en toe op het balkon gaat staan, vindt iedereen het wel prima. Hetzelfde geldt voor die andere balling, Edward Snowden. In zo'n benarde situatie moet je de aandacht blijven trekken. Daarom bleef hij vanuit de ambassade roepen dat Nederland alle relaties met Zuid-Afrika moest verbreken.

Twee jaar en twee maanden heeft hij vastgezeten, van 19 juli 1985 tot 7 september 1987. Zijn vrijlating had hij te danken aan de Fransen. Een jonge leraar, Pierre-André Albertini, had in het thuisland Ciskei ongeveer hetzelfde gedaan als hij. De Fransman zou samen met Angolese krijsgesvangenen worden geruild tegen de in Angola opgepakte Zuid-Afrikaanse kapitein Wynand du Toit en de lichamen van diens gesneuvelde soldaten. Op het laatste moment is hij toen ook in de onderhandelingen meegenomen.

Het begin van de uitruil in Maputo verliep heel officieel. Nadat Du Toit en Albertini in de door hun presidenten gezonden vliegtuigen waren gestapt, zei de Nederlandse ambassadeur uit Mozambique tegen hem. 'Je moet wel zelf betalen, hoor.' Toen is hij gewoon aan boord van een KLM-lijnvlucht geklommen. Typisch Hollands, toch?

De ontvangst op Schiphol was hartverwarmend. 'Hey man', zeiden ANC'ers tegen hem. 'You fucked the boers.' Dat gevoel had hij zelf ook. Achteraf vernam hij van een nauw betrokkene dat de uitruil onderdeel was geweest van een geheime wapendeal tussen Frankrijk en Zuid-Afrika. Toen had hij daar alsnog de pest over in.

Maar dat gold ook voor anderen, merkte hij toen hij een jaar of tien geleden een lezing gaf bij het Van Vollenhoven Instituut in Leiden. Vooraf had het ministerie van Buitenlandse Zaken daarover namelijk officieel zijn misnoegen uitgesproken – twintig jaar na dato! Ze hebben daar een lang geheugen voor dat soort dingen.

DOOR FRANK PROVOOST

Als ik bezoek heb gehad, vergeet ik het meestal tot ons 'niemandsland'. Zover kan ik meegaan, niet verder...

Bewogen geschiedenis in Rijksmuseum

De foto's die Klaas de Jonge maakte tijdens zijn ballingschap in de Nederlandse ambassade zijn onderdeel van de tentoonstelling *Goede Hoop. Zuid-Afrika en Nederland vanaf 1600* die vanaf vrijdag is te zien in het Rijksmuseum te Amsterdam. De expositie over '400 jaar bewogen geschiedenis in 300 objecten' loopt tot en met 21 mei.

Maretjes

De prijs voor een Maretje bedraagt €9,- per 30 woorden, opgegeven via redactie@mare.leidenuniv.nl uiterlijk t/m maandag 16.00 uur. Maretjes aangeboden voor commerciële doeleinden worden niet geplaatst, evenmin als Maretjes waarin zaken worden aangeboden die de waarde van 4.500 euro te boven gaan.

Doe meer met je kennis! Vrijwilligers gezocht voor één uur per week **bijles en huiswerkbegeleiding** op verschillende locaties of bij de leerling thuis. **Leiden-Noord**, 24 leerlingen **basis-onderwijs**, groep 4 t/m 8. Rekenen, groep 4, bij leerling thuis in Stevenshof, €10,- per les. **Voortgezet onderwijs**: *Wiskunde, 2mavo. *Engels, 4havo. *Geschiedenis, Engels, brugklas VMBO-TL. *Engels, 2vwo. *Wiskunde, 3vmo. *Aardrijkskunde, geschiedenis, brugklas vmbo-basis. *Nederlands, Engels, 3havo. *Nederlands, brugklas, 2havo/vwo. *Nederlands, wiskunde, aardrijkskun-

de, brugklas vmbo-t, havo. *Wiskunde A, 4vwo. *Wiskunde, brugklas, vmbo-t. *Wiskunde, 2havo. *Nederlands, wiskunde, brugklas mavo. **Leiden-Zuid**, 7 leerlingen **basis-onderwijs**, groep 4 t/m 8. **Voortgezet onderwijs**: *Engels, 2mavo. Onderwijswinkel, Driiftstraat 77, ma, wo en do 15-17u. Tel. 071-5214256. E-mail: hdekoonen@owwleiden.nl

Maretjes extra

Wil jij ook van je hooikoorts af? Of weet je iemand die last heeft van hooikoorts? Doe mee aan een **onderzoek naar een natuurlijk geneesmiddel**. Het onderzoek wordt uitgevoerd door Hogeschool Leiden. **Geef je snel op**. De start = begin mei. Aanmelden en meer informatie: www.hsleiden.nl/hooikoortsonderzoek

Academische Agenda

Mw. J. Fu hoopt op dinsdag 21 februari om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Systems diagnosis in chronic disease: prediction and evaluation'. Promotoren zijn Prof.dr. J. van der Greef en Prof. dr. T. Hankemeier.

Dhr. J.J. Winnink hoopt op woensdag 22 februari om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Sociale Wetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Early-stage detection of breakthrough-class scientific research'. Promotoren zijn Prof.dr. A.F.J. van Raan en Prof.dr. R.J.W. Tijssen.

Dhr. T.A. Mickler hoopt op woensdag 22 februari om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Sociale Wetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Parliamentary Committees in a Party-Centred Context'. Promotoren zijn Prof.dr. R.B. Andeweg en Prof.dr. R.A. Koole.

Mw. V. Garcia Diaz hoopt op donderdag 23 februari om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Archeologie. De titel van het proefschrift is 'The domestic sphere of the corded ware culture'. Promotor is Prof.dr. A.L. van Gijn.

Mw. O. Nuchuchua hoopt op donderdag 23 februari om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Supercritical carbon dioxide spray drying for the production of stable dried protein formulations'. Promotor is Prof.dr. J. Jiskoot.

Dhr. S.J.L. van der Tuin hoopt op donderdag 23 februari om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Novel mechanistic insight in Cholesteryl Ester Transfer Protein production and pharmacological inhibition'. Promotoren zijn Prof.dr. J.A.P. Willems van Dijk en Prof.dr. P.C.N. Rensen.

de Kattekop childcare centre

2016 AWARD WINNER FOR SOUTH HOLLAND REGION*

In an independent survey parents assess the childcare centre as a **9.3** 268 reviews

Already for 35 years de Kattekop has been the child care centre for staff and students of Leiden University and affiliated institutions. Within walking distance of Leiden Central station. Open from 07.30 hrs. till 18.30 hrs.

More information www.dekattekop.nl | tel. 071 517 6363

Iedereen kan Parkinson krijgen

Steun baanbrekend onderzoek Ga naar www.parkinsonfonds.nl

Table 1

	Males eating with females (n = 40)	Males eating with males (n = 20)	t	Females eating with males (n = 35)	Females eating with females (n = 10)	t
Age (years)	44 (18.86)	43 (11.19)	0.42	44.52 (17.09)	48.18 (16.49)	0.51
Height (cm)	178.02 (7.72)	181.11 (7.32)	1.59	165.83 (7.71)	164.82 (5.88)	0.33
Weight (kg)	86.35 (17.92)	100.80 (21.33)	2.87	64.63 (10.95)	75.54 (12.42)	2.38
BMI	27.20 (5.13)	30.96 (6.62)	2.52	23.46 (3.53)	27.77 (3.68)	2.96

Salad consumed
Pizza slices consumed
I overate
I felt rushed
How many calories of pizza you think you ate?
I am physically uncomfortable

Males eating with females (N = 40)

Males eating with males (N = 20)

t

Females eating with males (N = 35)

Females eating with females (N = 10)

t

Salad consumed

Pizza slices consumed

I overate

I felt rushed

How many calories of pizza you think you ate?

I am physically uncomfortable

2.69 (2.99)

1.55 (1.07)

2.76 (2.19)

1.90 (1.48)

397.50 (191.37)

2.27 (1.75)

2.32 (1.77)

Table 2

	Males eating with females (N = 40)	Males eating with males (N = 20)	Females eating with males (N = 35)
Salad consumed	5.00 (2.99)	2.69 (2.57)	4.83 (2.71)
Pizza slices consumed	2.99 (1.75)	1.55 (1.07)	1.33 (0.83)
I overate	2.67 (2.04)	2.76 (2.18)	2.73 (2.16)
I felt rushed	1.46 (1.07)	1.90 (1.48)	2.29 (2.28)
How many calories of pizza you think you ate?	478.75 (290.67)	397.50 (191.37)	463.61 (264.25)
I am physically uncomfortable	2.11 (1.54)	2.27 (1.75)	2.20 (1.71)

Table 3

	Only-male groups (N = 20)	Only one male mixed-sex group (N = 21)
Salad consumed	2.69 (2.57)	5.55 (2.66)
Pizza slices consumed	1.55 (1.07)	2.79 (1.54)
I overate	2.76 (2.19)	2.92 (2.30)
I felt rushed	1.90 (1.48)	1.65 (1.34)
How many calories of pizza you think you ate?	397.50 (191.38)	409.52 (246.25)
I am physically uncomfortable	2.27 (1.75)	2.32 (1.77)

	Males eating with females (n = 40)	Males eating with males (n = 20)	t	Females eating with males (n = 35)	Females eating with females (n = 10)	t
Age (years)	44 (18.86)	43 (11.19)	0.42	44.52 (17.09)	48.18 (16.49)	0.51
Height (cm)	178.02 (7.72)	181.11 (7.32)	1.59	165.83 (7.71)	164.82 (5.88)	0.33
Weight (kg)	86.35 (17.92)	100.80 (21.33)	2.87	64.63 (10.95)	75.54 (12.42)	2.38
BMI	27.20 (5.13)	30.96 (6.62)	2.52	23.46 (3.53)	27.77 (3.68)	2.96

Table 2

	Males eating with females (N = 40)	Males eating with males (N = 20)	Females eating with males (N = 35)
Salad consumed	5.00 (2.99)	2.69 (2.57)	4.83 (2.71)
Pizza slices consumed	2.99 (1.75)	1.55 (1.07)	1.33 (0.83)
I overate	2.67 (2.04)	2.76 (2.18)	2.73 (2.16)
I felt rushed	1.46 (1.07)	1.90 (1.48)	2.29 (2.28)

Brandend statistisch maagzuur

Promovendus vindt 150 fouten in vier pizza papers

Een wereldberoemde psycholoog had wel erg veel fouten in zijn artikelen staan, ontdekte de Leidse promovendus Tim van der Zee. 'We moeten ons afvragen waarom het kan dat dit gebeurt.'

DOOR BART BRAUN De Amerikaanse hoogleraar Brian Wansink onderzoekt hoe, wat en waarom mensen eten, en hij is daar uitzonderlijk succesvol in. Zijn creatieve en mediagenieke onderzoekspapertjes zorgden voor talloze publicaties, goed verkopende populair-wetenschappelijke boeken, en concepten die nog bekender zijn dan zijn naam.

Die studie met soepkommen die van onderaf bij werden gevuld, die liet zien dat mensen gedachtenloos doorvreten in plaats van op te letten of ze wel vol zitten? Hij won er een Ig Nobelprijs mee, een onderscheiding voor grappige wetenschap. Dat idee dat je sneller verzadigd bent als je eten op een klein bordje ligt dan bij een groot bord? Dankzij Brian Wansink adviseerden diëtistes u om kleiner servies te kopen. Mensen eten meer popcorn als je ze een grote bak popcorn geeft, en houden vervolgens glashard vol dat de hoeveelheid die ze aten absoluut niets te maken had met het formaat van hun popcornemmer. Brian Wansink's groep aan Cornell University liet het zien, en liet zien dat het zelfs gebeurt met oudbakken popcorn van twee weken oud.

Eind vorig jaar schreef hij een stukje op zijn blog, over een Turkse gastonderzoekster bij zijn groep. Wansink had een dataset, opgezet bij een veldstudie in een *all-you-can-eat* pizzeria. Sommige bezoekers hadden een kortingsbon ge-

kregen, en Wansink's hypothese was dat mensen minder zouden eten als het eten goedkoper was. Dat bleek niet zo te zijn, maar wellicht viel er nog iets anders leuks uit de data te peuren? Zijn eigen postdocs hadden daar geen zin in, maar de bezoeker wel. En zie: dankzij haar ijver en bereidheid om 'het ijzer te smeden als het heet is' had ze nu vier artikelen over de pizzastudie op haar naam!

Eigenlijk ging het daar meteen al mis. Je onderzoek uitsmeren over zoveel mogelijk kleine publicaties heet in wetenschapsland afkeurend *salami slicing*. Een beetje achteraf sleepnetvissen door je data en hopen dat er nog een verbandje gevonden wordt is ook niet netjes. Statistici spreken van *P-hacking*, omdat je op zoek gaat naar een lekker lage kanswaarde, aangeduid met de letter P. Om daar een artikel van te brouwen, moet je achteraf een verhaaltje verzinnen over hoe dat verband is ontstaan, maar je hoort dat juist van tevoren te doen. Ook hiervoor bestaat een smalend Engels woord: *HARKing*: je bouwt een *Hypothesis After Result*.

Veel wetenschappers zien dat als relatief kleine zondes. Ook in Leiden maken sommige wetenschappers zich er nog wel eens schuldig aan. Je zou het niet moeten doen, eigenlijk. Onderzoekers worden echter maar al te vaak afgerekend op hun aantallen publicaties, en dus doen sommigen het toch.

De Leidse promovendus Tim van der Zee las Wansink's blog en pakte de vier *pizza papers* er eens bij. 'Ik zag al snel dingen die niet kloppen. Dat als je op deze manier onderzoek doet, je geen artikel van hoge kwaliteit krijgt.' De bezoekers van het pizzeria restaurant moesten op een vragenlijst invullen hoe vol ze zich

voelden, en dat werd dan gekoppeld aan de hoeveelheid pizza die ze gegeten hadden. Het restaurant had echter ook andere gerechten zoals pasta op het buffet staan, waar iemand toch ook verzadigd van had kunnen raken.

'Dan ga je controleren of de nummers kloppen, en erover praten met bevriende onderzoekers. Je ziet zoveel verkeerde dingen, onmogelijkheden; we hebben uiteindelijk besloten om er maar over te publiceren.' De pre-print staat sinds kort op de publicatie-site *PeerJ* onder de titel: *'Statistical heartburn: An attempt to digest four pizza publications from the Cornell Food and Brand Lab.'* Het verhaal is met zichtbaar plezier ge-

'Zoveel fouten, dat is haast onmogelijk'

schreven, met steken naar Wansink in de voetnoten. De namen van de auteurs staan op volgorde van leeftijd 'als benadering van de totale pizzaconsumptie in hun leven.'

In de appendix staan ongeveer 150 gevonden fouten bij elkaar.

Honderdvijftig, ja. Van der Zee: 'De meeste fouten zijn individueel niet zo erg, en het kan altijd gebeuren dat je iets verkeerd kopieert of zo. Het is met name de hoeveelheid fouten die zorgwekkend is. Er worden wel eens artikelen teruggetrokken waar vier of vijf van zulke fouten in staan. In één tabel hebben we alle foute cijfers rood gemaakt; dat is één grote kerstboom, want meer dan de helft klopt niet. Het is haast fysiek onmogelijk om zoveel fouten te maken.'

Van der Zee is zo'n onderzoeker die statistiek echt interessant vindt, en snapt wat de statistieksoftware doet – die zijn zeldzamer dan buitenstaanders misschien denken. Maar dat hoeft je dus niet eens te zijn om veel van die 'foute cijfers' te kunnen vinden. 'Je steekproefgrootte moet bijvoorbeeld tijdens het hele artikel even groot zijn, en als je twee artikelen baseert op dezelfde studie, moeten er in die twee artikelen wel dezelfde cijfers staan', illustreert hij.

Daarnaast bestaat er iets dat een *granularity error* heet; die duikt op bij gemiddelden. 'Stel: ik vraag twee mensen hoe vol ze zitten, en om dat uit te drukken in een geheel getal op een schaal van één tot tien. Dan kan het gemiddelde nooit 3,85 zijn; het is of een geheel getal, of er staat .5 achter. Voor twee mensen zie je dat onmiddellijk, maar ook voor grotere groepen, tot honderd, zijn er getallen die nooit het gemiddelde kunnen zijn. Het is een heel basaal principe. De voornaamste reden dat we ons verhaal nu publiceren is om andere wetenschappers erop te wijzen dat ze dit heel makkelijk kunnen controleren.' Van der Zee's co-auteurs Jordan Anaya en Nick Brown maakten er al eerder een gratis programmaatje voor, GRIM, dat gratis van Github te plukken is.

Van der Zee: 'In principe beschuldigen we Wansink nergens van. We kunnen aantonen dat zijn waardes niet consistent zijn, of zelfs onmogelijk. Waarom dat zo is, daarover kunnen we geen conclusies trekken.' Hebben de *peer reviewers* van de bladen waarin de groep uit Cornell publiceerde gefaald? 'Absoluut. Die stukken zijn elk gereviseerd door tenminste twee mensen, die hadden dit door moeten hebben. Als de steekproefgrootte verandert, moet er toch

echt een lampje gaan branden. Daar heb je echt geen ingewikkelde algoritmen voor nodig.'

Wansink reageerde in eerste instantie afwijkend op de verzoeken van Van der Zee om de dataset eens in te mogen zien. Na de publicatie op *PeerJ* draaide hij bij. Op zijn blog gaat hij diep door het stof, en maakt hij excuses aan de psychologie in het algemeen en de tijdschriften die de artikelen publiceerden in het bijzonder. De data wordt alsnog openbaar, zodat duidelijk kan worden hoe het zo mis heeft kunnen gaan.

Wat hij niet doet, is snel de schuld in de schoenen van die Turkse onderzoeker schuiven. Dat is heel verstandig van hem, want inmiddels doken in zeven andere artikelen van zijn groep ook al vergelijkbare fouten op. 'Het is een positieve reactie, maar ik ben vooral geïnteresseerd in concreet gedrag dat zorgt dat de kwaliteit van wetenschappelijke literatuur wordt gegarandeerd. Dit is een mooi begin', zegt Van der Zee.

'Dit is niet de eerste keer, en het is niet de enige keer', vervolgt hij. 'We moeten ons afvragen waarom het kan dat dit gebeurt. Het grotere verhaal hier is dat wetenschappers in het algemeen onder hoge druk staan om veel te publiceren. Een van de lessen van deze kwestie zou moeten zijn dat we niet kwantiteit moeten belonen, maar kwaliteit. Zelf ben ik een grote fan van preregistratie: je legt van tevoren vast wat je vragen zijn, hoe je die wil onderzoeken, en welke analyses je gaat toepassen. Dan komt er al meteen een *peer review*, die een oordeel geeft over je methode. Zo voorkom je dat mensen eindeloos in een dataset gaan zitten zoeken tot ze iets publiceerbaars vinden. Dat leidt gewoon niet tot betrouwbare kennis.'

Herman & ik

De nieuwe Guggenheimer-cocktail

Mare volgt de totstandkoming van *Majoor van het Menselijk Leed*

Voor de Brusselmansiaan is elk nieuw werk van de auteur een evenement. Als vijftienjarige haastte ik me naar de boekhandel als er weer een nieuwe Brusselmans was uitgekomen. Vervolgens was ik dan een of twee dagen onder de pannen.

De afgelopen weken dacht ik met weemoed terug aan deze tijd. Eind januari verscheen *Guggenheimer koopt een neger*. Het is het vijfde deel in een reeks die ooit bedoeld was als trilogie: *De terugkeer van Bonanza* (1995), *Guggenheimer wast witter* (1996) en *Uitgeverij Guggenheimer* (1999). Maar hij kon zich niet bedwingen en voegde er na *Guggenheimer in de mode* (2012) nog een vijfde deel aan toe.

Deze satirische serie beschrijft de avonturen van de – in Brusselmans' woorden – 'megalomane gek Guggenheimer (hij heeft geen voornaam)'. Dat is een politiek incorrecte, onbeschofte, grofgebekte en wodka zuipende mediamagnaat en multimiljardair, die bereid is om over lijken te gaan om zijn doelen te bereiken: het tot een succes maken van respectievelijk een eigen televisiestation, reclamebureau, uitgeverij en mode-imperium. Hij doet niets liever dan zijn secretaresse Debbie beffen en 'neuzen', en ook andere schoonheden moeten eraan geloven. Joost Zwagerman karakteriseerde de reeks als een 'burlesk fictief terrarium [...] waar de wetten van de slapstick regeren en de hoofdfiguur ondanks zijn afgrondelijke bothed en onnoztheid altijd weer zegeviert.'

Het waren de Guggenheimer-boeken die mij deden besluiten Nederlands te gaan studeren. Toen begreep ik dat literatuur een spel was en niet alleen maar ernstig hoefde te zijn. Ik vond het prachtig hoe Brusselmans bekende Vlamingen te kakken zette. *Uitgeverij Guggenheimer* was mijn favoriet, omdat het een satire is op de literaire wereld. Iconen als Jef Geeraerts, Hugo Claus en Monica van Paemel worden alle drie letterlijk een kopje kleiner gemaakt, omdat uitgever Guggenheimer de auteurs van zijn concurrenten wil uitschakelen.

Uitgeverij Guggenheimer is vooral bekend vanwege het feit dat de Vlaamse modeontwerpster Ann Demeulemeester een proces tegen Brusselmans aanspande wegens smaad. Hij noemde haar – bij monde van zijn personage – een 'dwergpoliep met puitenogen en haar van op haar pruim tot op haar rug', en schreef: 'Jongens toch, die Ann Demeulemeester. Ik heb al veel misbaksels aan m'n toeter hebben hangen, maar die spande de kroon.' Het boek werd enige tijd verboden en de schrijver moest een schadevergoeding betalen.

Toen Brusselmans aankondigde dat zijn vijfde roman *Guggenheimer koopt een neger* zou gaan heten, waren mijn verwachtingen hooggespannen. Bij een van mijn bezoeken aan de schrijver vertelde

hij dat zijn uitgeverij moeite had met de titel. Het woord 'neger' vond men te ver gaan. Maar hij kon het boek toch moeilijk *Guggenheimer koopt een zwarte man* of *Guggenheimer koopt een Afro-Amerikaanse medemens* noemen? Uiteindelijk stemde Prometheus in met de titel, maar zijn wens om een Zwarte Piet met gouden oorringen op het omslag af te beelden werd niet ingewilligd.

Het boek bevat alle ingrediënten van de vorige Guggenheimer-romans. De hoofdpersoon is nog altijd even politiek incorrect, vrouw-onvriendelijk, homofob, seksistisch en gewelddadig. Een van zijn tegenstanders sterft zelfs, doordat Guggenheimer zijn lesbische bodyguard in diens mond laat poepen, zodat hij stikt in een diarrestroom. Van de realiteitsreis trekt Brusselmans zich in dit boek niets aan, van literaire conventies evenmin. De 'neger' uit de titel – die Guggenheimer denkt nodig te hebben om een noodlijdende voetbalclub waar hij per toeval bij verzeild raakt weer te doen floreren – duikt pas na driehonderd pagina's op en speelt nauwelijks een rol van betekenis.

Maar er zijn ook verschillen ten opzichte van de vorige delen. Bekende Vlamingen worden dit keer niet belachelijk gemaakt. Guggenheimer is milder geworden, omdat Brusselmans geen zin meer heeft in een rechtszaak. Guggenheimer is wel veel rechtser dan tevoren. In het hele boek gaat hij tekeer tegen 'kwalafoten' (moslims), die hun vrouwen mishandelen en bezig zijn het superieure blanke ras te bezoedelen: 'Het is nu eenmaal zo dat we in een half-kwalafotische natie leven, en er is geen ontsnappen aan.' Het is Brusselmans' manier om de politieke actualiteit een plek te geven in zijn boek.

Een van de gimmicks van de Guggenheimer-boeken is dat de hoofdpersoon telkens een zelfbedacht drankje nuttigt. In het tweede deel is dat een 'Prince' (wodka met veel ijs en schijfjes kiwi), in *Uitgeverij Guggenheimer* een 'Miljaardedzju' (een glas wodka waarin een theezakje bungelt). Beide cocktails heb ik in het verleden wel eens geproefd – je bent Brusselmansiaan of niet.

In *Guggenheimer koopt een neger* drinkt hij een 'Indira Gandhi': 'een vierde whisky, een vierde gin, een vierde sap van gecombusteerde klingelbessen, en een vierde witverlies van om het even welke vrouw'. Vooral dat laatste is essentieel. Door zijn stamkroeg wordt het speciaal voor Guggenheimer in huis gehaald, aldus de uitbater: 'Ik heb gisteren nog een halve liter afgetapt bij mijn grootmoeder, die daardoor vanmorgen nog steeds buiten westen lag.' Dat drankje laat ik maar aan me voorbijgaan.

RICK HONINGS is neerlandicus, en werkt aan een boek over Herman Brusselmans. Op deze plek doet hij verslag van zijn vorderingen.

UNIVERSITAIRE VERKIEZINGEN 2017

1 TIJDSHEMA VERKIEZINGEN

Het volgende tijdschema is opgesteld voor de verkiezingen van de studentengeleding van de Universiteitsraad, de beide geledingen van alle Faculteitsraden en de Studentenraad LUMC. Tevens zijn er verkiezingen voor de Dienstraden van het ASCL, Bestuursbureau, ICLON, ISSC, SOZ, UBL, UFB en Vastgoed.

13 maart	peildatum en vaststelling kiezersregisters
14 en 15 maart	kandidaatstelling van 9.00 tot 16.00, inzage kiezersregisters en indienen verzoeken tot verbetering kiezersregisters bij het betreffende stembureau
16 maart	besluiten stembureaus inzake kandidaatstelling en verzoeken tot verbetering kiezersregisters (beroep mogelijk op 20 en 21 maart; beslissing op beroep 23 maart)
20 en 21 maart	herstel van verzuimen kandidaatstelling
22 maart	beslissing stembureaus herstel van verzuimen kandidaatstelling (beroep mogelijk op 27 en 28 maart; beslissing op beroep 30 maart)
15 mei	verzenden elektronische oproepen; opening verkiezingen (9.00 uur)
19 mei	sluiting stemming (16.00 uur)
29 mei	uitslag stemming (beroep mogelijk van 30 mei tot en met 2 juni; beslissing op beroep 6-9 juni)

2 WIE IS KIESGERECHTIGD

Kiesgerechtigd is iedereen die op 13 maart 2017 (de peildatum) krachtens een aanstelling bij de Universiteit Leiden werkzaam is in een van de onderdelen waar verkiezingen worden gehouden en iedereen die op die datum als student – dus niet als extraneus of gaststudent – staat ingeschreven. Deze groep behoort dus in het kiezersregister te zijn opgenomen.

Op 14 en 15 maart 2017 liggen de kiezersregisters ter inzage bij de stembureaus en kunnen ook verzoeken tot verbetering worden ingediend.

Student-assistenten oefenen hun kiesrecht in beginsel uit in de geleding van de studenten. Andere studenten in dienst van de universiteit oefenen hun kiesrecht uit in de geleding van het personeel. Personen in dienst van NWO, FOM of daarmee vergelijkbare organisaties en werkzaam bij de Universiteit zijn ook kiesgerechtigd; zij worden wel aangeraden bij de ter inzagelegging van de kiezersregisters te controleren of zij daarin ook zijn opgenomen.

U kunt uzelf ervan overtuigen dat u in het kiezersregister bent opgenomen door op 14 of 15 maart 2017 even bij het stembureau langs te gaan; u kunt op deze dagen ook een verzoek tot verbetering van het kiezersregister indienen.

3. KANDIDAATSTELLING STUDENTENGELEDING UNIVERSITEITSRAAD, DE BEIDE GELEDINGEN VAN ALLE FACULTEITSRADEN EN DE STUDENTENRAAD LUMC EN DIENSTRAAD ASCL, BESTUURSBUREAU, ICLON, ISSC, SOZ, UBL, UFB EN VASTGOED

Indien u belangstelling heeft voor een actieve rol in de medezeggenschap kunt u zich op 14 en 15 maart 2017 kandidaatstellen. De formulieren daarvoor zijn verkrijgbaar bij de stembureaus en op www.stemmen.leidenuniv.nl

Op 16 maart 2017 maken de stembureaus hun beslissingen ten aanzien van de ingediende kandidaatstellingen bekend. Mochten er verzuimen zijn geconstateerd die kunnen worden hersteld - zoals het ontbreken van voldoende handtekeningen van kiesgerechtigden die de kandidaatstelling ondersteunen - dan is daartoe volgens bovenstaand schema gelegenheid.

4. BEROEP

Indien u het niet eens bent met een beslissing van een stembureau met betrekking tot de kandidaatstelling of de verbetering van het kiezersregister, dan kunt u daartegen beroep aantekenen volgens bovenstaand schema bij de kamer voor de verkiezingen van de Commissie voor de beroep- en bezwaarschriften (Rapenburg 70 te Leiden).

Ook tegen beslissingen met betrekking tot het herstel van verzuimen in de kandidaatstelling kan volgens bovenstaand schema bij de kamer voor de verkiezingen beroep worden aangetekend.

5. STEMMEN VIA INTERNET

De verkiezingen gaan volledig via het internet. Om te kunnen stemmen dient u gebruik te maken van uw ULCN account. Vanaf 15 mei 2017 (9.00 uur) kunt u met dit account inloggen op de verkiezingsapplicatie. U kunt tot uiterlijk 19 mei 2017 (16.00 uur) uw stem uitbrengen. Stemmen kan vanaf elke computer met internetaansluiting.

6. STEM BUREAUS

De verkiezingen worden georganiseerd door verschillende stembureaus, zie www.stemmen.leidenuniv.nl. Voor verdere inlichtingen kunt u zich richten tot het Centraal Stembureau.

Staatsman achter de schermen

Oud-burgemeester Jan Postma promoveert op 'de bulhond van 's lands schatkist'

Rechts van Napoleon, met de lichtblauwe sjerp: keizerlijk adviseur Alexander Gogel.

Patriottenleider Alexander Gogel bewaakte de schatkist tijdens de Bataafse Republiek, en was adviseur van Napoleon. Onze eenheidsstaat en belastingstelsel danken we aan hem, volgens promovendus Jan Postma.

DOOR VINCENT BONGERS Willem van Oranje, Koning Willem I, Thorbecke: allemaal bepalende figuren in de Nederlandse geschiedenis. Ze worden herdacht met monumenten.

Dat geldt niet voor Alexander Gogel. Toch hoort hij in dit rijtje thuis.

Want Gogel is *de* grondlegger van de Nederlandse staat, althans volgens Jan Postma (1942), die van 1999 tot 2002 burgemeester van Leiden was. Hij promoveerde dinsdag op een onderzoek naar de koopman en politicus.

'Gogel had weinig uitstraling', zegt Postma. 'Hij is redelijk buiten de schijnwerpers gebleven. Er zijn maar twee afbeeldingen van hem.'

Gogel was een handelaar en hij heeft tijdens vrijwel zijn hele politieke carrière een bedrijf gehad. Daarnaast was hij een van de belangrijkste bestuurders tijdens de Bataafs-Franse tijd (1795 tot 1813).

'Er lag vroeger een taboe op deze periode', legt Postma uit. 'Uiteraard vanwege het geïleerd zijn aan Frankrijk. Dat is nu wel weg. Ik zoom aan de hand van Gogel op de hele periode in. Van het begin van de Bataafse Republiek tot het einde van de Franse inlijving in 1813. Gogel speelde een belangrijke rol in al deze ontwikkelingen.' Met name op financieel gebied. Een collega noemde hem de 'bulhond van 's lands Schatkist'.

De bedreigde zwaan

'Gogel werd agent (bestuurder) in de Bataafse Republiek', vertelt Postma. 'Hij kreeg zeggenschap over de voormalige stadhouderlijke paleizen. In Huis ten Bosch heb je de mooie Oranjezaal. Die moest bewaard blijven en open gesteld worden voor het publiek. Maar ook de kunstverzameling van de Oranjes en andere collecties bracht hij daar samen. Hij stichtte, zonder bemoeienis van het parlement, een museum: De Nationale Konst-Galerij.'

'Hij bemoeide zich persoonlijk met aankopen.' De eerste aanschaf is nu nog steeds een van de meer in het oog springende werken in het Rijksmuseum, "De bedreigde zwaan" van Jan Asselijn. 'Dat werd beschouwd als een patriotisch schilderij', aldus Postma. 'De zwaan verbeeldt Johan de Witt die zich verzet tegen Engeland, was het idee. Dat kan helemaal niet,

Eind achttiende eeuw was de Republiek der Verenigde Nederlanden scherp verdeeld. Stadhouders Willem V van Oranje en zijn aanhangers stonden tegenover een groeiende groep patriotten. Een van hun leiders was Gogel. Hij vond de heerszuchtige dwingelandij van de Oranjes maar niets.

Postma: 'Gogel wilde af van het in zijn ogen foute regime van de stadhouder. Hij ijverde voor de gelijkheid van burgers. Maar hij wilde ook van de zeven Nederlandse gewesten een eenheidsstaat maken.'

Het vuur bij de patriotten was aangewakkerd door de Franse Revolutie in 1789. 'De middenklasse zag Frankrijk als de bringer van vrijheid, gelijkheid en broederschap. Dat rechtvaardigde voor Gogel de hang naar Frankrijk. Al had hij ook kritiek; hij was vaak cynisch over zijn "Franse broeders."

De spanning tussen Oranjegezinden en patriotten bleef maar stijgen. Willem V kwam steeds meer onder druk te staan en probeerde zijn positie te redden. 'Hij wist in 1787 met militaire hulp van de Engelsen en Pruisen de patriotten nog van zich af te houden. Een groep van hen vluchtte naar Frankrijk en vroeg daar om steun.'

En die assistentie kwam er. Het Franse leger ontzette de Nederlanden, en Willem V gaat in ballingschap in Engeland: de Bataafse Republiek is een feit. Gogel is onder andere 'agent Financiën' in het Uitvoerend Bewind in de Republiek.

Maar de komst van de Republiek betekende niet het einde van het tumult. Het regende staatsgrepen. 'Er zijn er maar liefst vijf.' Er zijn strubbelingen tussen de federalisten, die

voorstander zijn van machtige gewesten, en de unitaristen die een sterke natiestaat willen. Gogel behoorde tot die laatste groep.

Bij elke machtswisseling speelde hij een rol. En hij was zelfs ook een keer architect van een staatsgreep. Gogel had een vete met het radicale bestuur van Amsterdam dat teveel macht naar zich toe trok. Het Uitvoerend Bewind deed te weinig om hen aan te pakken. Gogel beraamde dan ook een staatsgreep om 'het volk te redden uit de klauwen van monsters.'

'De coup staat bekend als de "Staatsgreep van generaal Daendels", maar die was slechts de uitvoerder', aldus Postma. 'Gogel trok aan de touwtjes.'

Maar het bleef rommelen. Eind 1801 kwamen de federalisten terug. Daar had Gogel geen trek in en hij werd weer koopman in Amsterdam. Ook in "ballingschap" bemoeide hij zich nog steeds met het bestuur. In 1805 keerde hij terug als minister van Financiën.

Inmiddels had Napoleon Bonaparte in Frankrijk de macht gegrepen. Hij wilde een krachtiger bestuur in de Republiek. Hij maakte zijn broer Lodewijk koning van Holland. Ook nu dook Gogel weer op. 'Hij onderhandelde in Frankrijk met Napoleon over de voorwaarden waaronder de nieuwe koning te werk zou gaan.'

Gogel en zijn vrienden hadden uiteraard niets op met de monarch. 'Ik ben omgeven door republikeinen', verzuchtte Lodewijk dan ook als hij met de lastige Nederlanders te maken had. 'Ze willen hun eigen ideeën uitvoeren.'

Er was voortdurend conflict tussen Gogel en de koning. 'Lodewijk eiste dat Gogel zijn bedrijf zou opgeven. Dat weigerde hij: "Ont-

sla me maar". En dat gebeurde ook.'

Napoleon lijfde Nederland uiteindelijk in. 'Gogel ging in Parijs de keizer adviseren. Het moet een worsteling zijn geweest. Napoleon was een autoritair heerser. En: Nederland was onderdeel van Frankrijk geworden. De moderne denkbeelden van de keizer pasten weer wel bij Gogel.'

In 1813 kwam er een einde aan de Franse tijd. De Oranjes grepen weer de macht, tot chagrijn van Gogel. Zijn reputatie was echter niet besmet geraakt door zijn verbond met de Fransen. Koning Willem I wilde dat Gogel minister van Financiën zou worden. Maar dat wilde hij niet.'

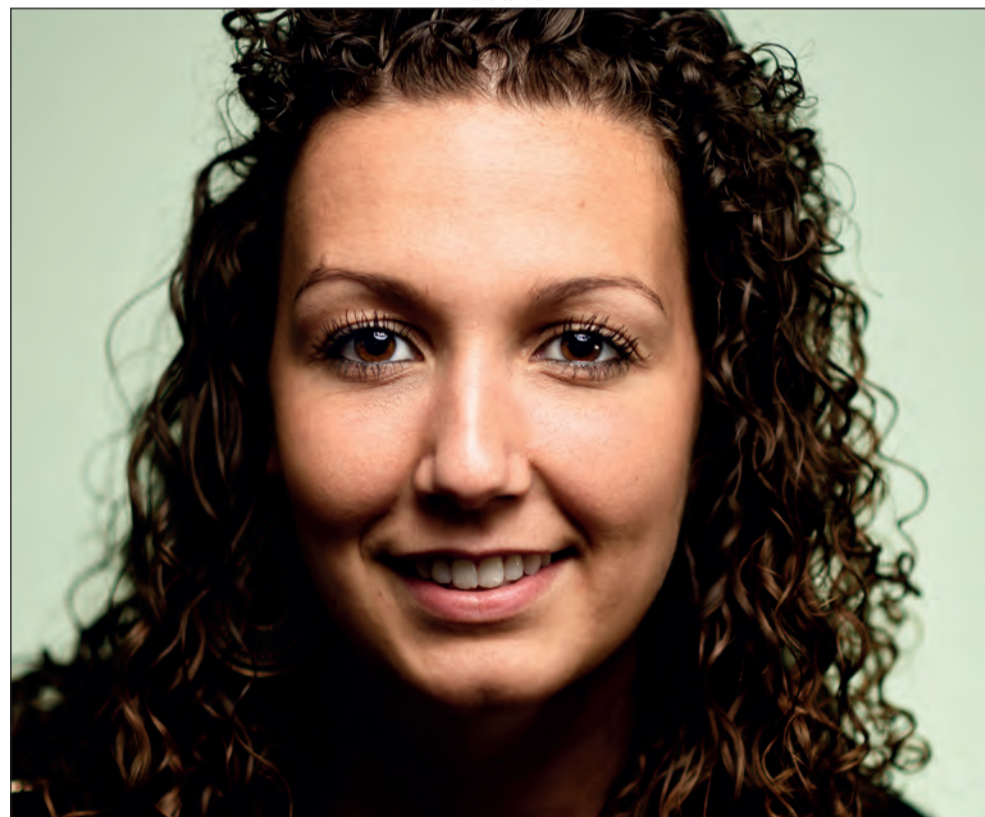
Maar hoe belangrijk was Gogel nou eigenlijk? 'Ik verdedig met volle overtuiging dat Gogel de grondlegger van de Nederlandse staat is. Willem I erfde een kant en klare eenheidsstaat die in de Bataafse tijd was gevormd.'

Postma: 'Gogel voerde een landelijk belastingstelsel in. En het financiële fundament is ontzettend belangrijk voor een staat. Als het heffen van belastingen niet soepel verloopt, brengt dat een land in gevaar. Dat zie je nu ook weer met het gedoe rond de Belastingdienst.'

Verder heeft hij ook constitutioneel-juridisch invloed. 'Hij was redacteur van het blad *De Democraten*, waarin een programma stond dat je vrijwel helemaal terugvindt in de Grondwet van 1798.'

En dan is er nog de culturele kant van natievorming. 'Hij richtte de Nationale Konst-Galerij op. Later ontstaat daaruit het Rijksmuseum (zie kader). Alexander Gogel is op meerdere fronten heel doorslaggevend geweest. Hij verdient eigenlijk wel een standbeeld.'

Advertentie

MSc MEDISCHE
PSYCHOLOGIE

Meld je vóór 1 maart 2017 aan

Tweejarige
master op het
snijvlak van
Psychologie en
Geneeskunde

www.tilburguniversity.edu/master/mp

TILBURG UNIVERSITY

Understanding Society

Jan Asselijn, 'De bedreigde zwaan', circa 1650

want De Witt werd pas Raadpensionaris na de dood van de schilder. Maar goed, zo zagen de patriotten het werk.' De collectie vormt de basis van het huidige Rijksmuseum.

Do It Yourself MRI

Not just for diagnosing “the rich”

Hydrocephalus is still a problem in Uganda. Cheaper MRI could help with earlier diagnosis. Photo by Io Cooman

Researchers from Leiden and Delft have built a cheap, low-tech MRI scanner for developing countries. “The question is, how weak can the magnet be?”

BY BART BRAUN Leiden University Medical Centre’s radiology department is on the third floor, but MRI professor Andrew Webb and his team work on the ground floor. That’s because their favourite toy weighs more than thirty-five thousand kilos, so it needs some solid support. The 7-Tesla MRI scanner is one of Leiden University Medical Centre’s

showstoppers. The world does not have many of these devices, which produce images of parts of the human body in very high resolution. When *Mare* came to visit, a patient with hearing problems, whose doctor wanted to know the exact lay of his auditory nerve without cutting his ear open, was in it. It’s a high tech, high skill trick, because that nerve is about one millimetre thick.

“That’s how we do things here”, says Webb. “This apparatus cost 8.5 million Euros, and its powerful magnetic field needs liquid helium that’s a few degrees above absolute zero. Only extremely highly trained staff can operate it and if it breaks down, someone from Philips in

Noord Brabant has to come in to repair it, which is not very convenient if you’re working at hospital in Uganda.”

Not surprisingly, in all of Uganda – with a population of 38 million – there are six times fewer MRI devices than at LUMC, i.e. one. Webb wants that to change. “Here, we have an incredibly complicated device but we convert the data it produces into images using a computer that is, in essence, comparable to an ordinary home PC. Our idea is to turn things around by using a simpler system, that can do less but performs more powerful calculations.”

“We” is a joint venture between Webb and two people from Delft

University of Technology: micro-electronics expert Rob Remis and Professor of Applied Mathematics Martin van Gijzen. The three were recently awarded an “Open Mind” subsidy for their idea for a cheap MRI. Those subsidies are relatively small grants – 50,000 Euros – for original, feasible ideas.

On Webb’s table, there are some plastic rings set around a circle of small, cubed magnets, just ordinary magnets like you get on fridge doors: they cost about one Euro each. If you have enough of them, together they will create a magnetic field of 0.1 to 0.2 Tesla, the force the Leiden-Delft team is aiming for, for now. “Our aim is not to produce something as good as the equipment we have here; we want to make something that is just good enough”, Webb explained. For the majority of medical diagnoses, the images do not need to be accurate right down to the last millimetre.”

“Actually, the question is, how weak can the magnet be?” he added. “The designs and prototypes fly back and forth between our three groups, to see what we can get away with. Martin might specifically say: ‘We need a magnet that’s twice as strong as this.’” They plan to have produced a working prototype within twelve months. “It should be robust, transportable and good enough to use for diagnostics”, Van Gijzen sums up their goal.

For example, a weak magnet would allow doctors to diagnose hydrocephalus, a common problem in infants in developing countries. There are many things that cause cerebrospinal fluid to build up in the brain, although in Africa, it is usually caused by infections. It can lead to crossed eyes, epilepsy, mental deficiencies or, in children, a rapidly expanding skull. It is best to discover it before the head starts to swell. If swelling sets in, the “water” (i.e. the cerebrospinal fluid) needs to be drained and you need to make sure

the tube doesn’t get blocked up.

“Hydrocephalus is a relatively easy imaging problem”, Van Gijzen explains: the skull contains large spots of water and water is precisely one of the things that are visible in an MRI scan.

A weak magnetic field produces a weaker signal and more disturbance, so Van Gijzen’s maths need to compensate for that. “One of the things we want to try is to revolve the magnetic ring to produce different images which we can then combine to create images with a higher resolution.” He also suspects that faster computers could compensate for the effects of a non-homogeneous field.

The final design is to be made fully public, both the construction plans and the software, which means that a local factory in Africa could manufacture and maintain cheap MRI scans. Van Gijzen adds: “We want that knowledge to be accessible in Africa. We don’t want to drop a chunk of technology on them that they can’t use.”

Why would a professor with an 8.5-million bit of kit still make an effort to get a fifty-thousand Euro subsidy? “Right now, my group alone is working with 15 different grants – a total of around ten million Euros”, Webb continued. It’s all geared towards making diagnoses for rich people. That’s great, of course, and important too, but that doesn’t work for eighty per cent of the world’s population. But the money in those grants has been allocated to specific projects; I can’t say: ‘Hey, you gave me money for brain research but I spent it on building a cheap low-field MRI.’

“Besides, it gives us old dogs the chance to get back into the lab and start from scratch. We can’t do that very often anymore; you can’t fix your car yourself nowadays because it’s run by software. But it’s the reason why we wanted to be engineers, once upon a time.”

“Look how cute this is!”

A sculpture from Leiden University Medical Centre has enthralled the Russian Internet.

BY MARIT DEROUJ The statue seems to be a cross between a sea elephant and a person sitting patiently, hands folded, on a bench. Last December, the hospital bought the sculpture from its young creator, sculptress Margriet van Breevoort. Later, in late January, a Russian member of staff at LUMC uploaded a picture of it to Pikabu, the Russian version of Reddit. “Look how cute this is!” Russia immediately fell in love with endearing helplessness of the creature. Officially, the statue’s name is Homunculus Loxodontus, but it was quickly christened Zhdun: “The Waiter”, an uneasy sounding corruption of the verb “zhdat”, which means “to wait”. And a meme was born.

Zhdun soon appeared everywhere on the Russian-speaking Internet: waiting for the bridge that is to connect Crimea with the Russian main-

land, waiting with Russian ministers for the sanctions to be lifted. Leader of the opposition, Navalny, photo-shopped Zhdun in the judge’s chair during the *nth* case in which he must stand trial.

Zhdun seems to capture the Russian national character perfectly. In Russia, where individuals have no hope of taking on the bureaucracy, endless waits take up a significant part of daily life. The Russians, like Zhdun, just put up with it. One of the most popular pictures shows the creature sitting next to eighties rock legend Viktor Tsoi famous for his hit *We’re waiting for changes*.

Zhdun is still waiting. The lack of free media is forcing Russians to turn to the Internet to express their dissatisfaction. Social problems cannot be addressed by a legitimate parliament, an independent justice system or protests, so Internet satire is the only weapon they have against the authorities and self-deprecating humour is an important part of that. That’s why

Internet hypes in Russia are of a different nature to our favourite pictures. In the West, pictures of cats or recognisable social situations are popular while in Russian, memes focus on mocking their own bad situation. The extremely rapid rise of the hopeless creature Zhdun fits in perfectly with that tradition.

Zhdun has not only been spotted in waiting rooms, at building sites and in restaurants – he has been integrated into Russian art. His innocent, resigned attitude seems almost to belong naturally to classic portrayals of nobles and popular uprisings. He fits in completely, glancing around politely without being capable of doing anything about his situation. The powerless Russian man-in-the-street is a phenomenon from far beyond the last two decades. “We’ve noticed that many visitors go up to the sculpture; they take selfies and children like to sit next to it”, Sharon Rijkaart, LUMC’s spokeswoman told *Mare*. “People want to stroke it. It’s so nice to see

that this piece of art attracts so many happy responses, but it, of course, mainly intended for our young patients.” Zhdun will be moved to the

children’s hospital soon but, until then, it will be on display in the hall of LUMC.

And on the Internet, of course.

‘Homunculus Loxodontus’, a statue that belongs to the LUMC, is a viral meme in Russia. He captures the Russian national character, apparently.

De strijders droegen bladeren als camouflage en gebruikten zelfgemaakte wapens. Foto Taco van der Eb

We zijn zelf maar gaan zoeken

Expositie over vergeten conflict in West-Papoea

Mare-fotograaf Taco van der Eb zocht in de jungle van Papoea Nieuw-Guinea naar vluchtelingen en verzetsstrijders uit West-Papoea. 'Vrouwen vechten net zo hard mee als mannen.'

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN 'Ik wilde wapens zien', zegt Mare-fotograaf Taco van der Eb. Een bevriende juriste, Szilvia Csevár, vroeg hem mee te gaan naar Papoea Nieuw-Guinea. 'Zij werkt voor een organisatie, de International Lawyers for West Papua, die het opneemt voor de bevolking van West-Papoea. We wilden zelf zien hoe de situatie was. Onder de vluchtelingen zitten veel oud-verzetsstrijders.'

Zo belandden Csevár en Van der Eb in de bush op zoek naar strijders. De foto's die hij van ze maakte, hangen nu op de expositie *Toxic Forests... Troubling Waters*, in de Haagse Hogeschool.

Van der Eb: 'De bedoeling was: met een rugzak de jungle in, op zoek naar nederzettingen waar die vluchtelingen zitten. Ik had twee rugzakken mee met materiaal – een op mijn rug, en een op mijn buik. Dat was geen feest in die hitte.'

Het is een vergeten conflict, maar in West-Papoea woedt al sinds 1963 een burgeroorlog tussen de Indonesische regering en de oorspronkelijke bewoners, die strijden voor onafhankelijkheid. In West-Papoea maakt het Indonesische leger de dienst uit. Zij zien verzetsstrijders als terroristen. Zelfs demonstreren is strafbaar. Ruim tienduizend vluchtelingen staken door de jungle de grens over naar wel onafhankelijke Papoea Nieuw-Guinea. Daar leven de meesten als illegalen, soms al tientallen jaren lang. Sommigen wonen er al dertig jaar en zijn dus gesetteld. Ze hebben kinderen gekregen, soms zelfs kleinkinderen. Ze wonen in dorpen en vluchtelingenkampen naast de oorspronkelijke bewoners, en in redelijke harmonie, zegt Van der Eb. 'Maar toch willen ze nog steeds terug naar hun eigen land.'

Soms moeten ze hun dorpen verdedigen tegen invallen van Indonesische groepen, die 25 kilometer de

grens over mogen – een gedoogbeleid van Papoea Nieuw-Guinea.

Uiteindelijk mocht de fotograaf een militaire training bijwonen. 'Daar leren ze schieten, sluipen, dat soort dingen. En ze doen rollenspellen. Dan speelt de ene groep het Indonesische leger, en de andere het verzet. En dan wisselen ze.' De strijders droegen bladeren als camouflage en gebruikten zelfgemaakte wapens. Geweren, maar ook speren en bogen.

'Vrouwen vechten net zo hard mee als de mannen. Dat zie je wel vaker

'We moesten betalen in benzine voor de generator, zodat ze een lamp aan konden zetten'

bij dit soort verzetsgroepen.' Vooraf had hij *fixers* geregeld. 'Via een jongen van wie de vader in de oorlog werd gedood. Hij heeft contacten met oud-commandanten, die weer contact hebben met de huidige leiders in de jungle.'

Maar aangekomen waren de *fixers* alleen nogal terughoudend. 'Ze wilden nergens heen. Alles was te onveilig, dus na een week hadden we nog niks gedaan. Toen zijn we zelf maar gaan zoeken.'

Met z'n tweeën trokken ze, eerst in een pick-up, en toen met een kano over de modderrivieren, en te voet door de jungle. Ze kwamen in een dorpje terecht waar ze konden overnachten in het gebouw van een missiepost. Daarna moesten ze de jungle in, maar het eten was op. Het enige winkeltje in het dorp verkocht weinig. 'We hebben dagenlang instant noedels met kipsmaak gegeten.'

Ze belandden in een nederzetting van vluchtelingen. Daar bleven ze vijf dagen. 'We legden uit wat we kwamen doen. En het hele dorp heeft er samen over vergaderd: tachtig man, honden, kinderen, iedereen erbij.'

Vervuiling maakt het leven in de omgeving zwaar, zowel voor vluchtelingen als oorspronkelijke inwoners. Hij maakte een foto van een jongen

die bij de rivier een vis vangt. 'De mijnen vervuilen de rivier. Ze kunnen de vis niet eten, en geen groenten verbouwen. Het eten uit de bomen is ook giftig. Het is zo'n bijzondere jungle, maar het wordt helemaal verpest. De oorspronkelijke bewoners krijgen weliswaar een vergoeding van de bedrijven, maar ja: ondertussen eten ze wel gif. Om de honger tegen te gaan, kauwen ze op *betelnuts*, of arecanoten, die een licht hallucinogeen effect hebben. 'Je krijgt er knalrode tanden van. Maar je voelt dan in ieder geval even geen honger.'

Een paar dagen later maakten Van der Eb en Csevár nog een reis: naar een gemeenschap van wie hun eiland langzaam verdwijnt door klimaatverandering. 'Ik wilde twee verhalen maken', zegt hij. 'En toen las ik dat er eilanden dreigen weg te zakken.'

Ze gingen naar de Solomoneilanden, ten oosten van Papua. Naar een eiland dat de stijgende zeespiegel stukje bij beetje wegspoelt.

'We hebben tachtig kilometer met een speedbootje op open zee afgelegd om er te komen. Toen we aankwamen en uitlegden wat we kwamen doen, werd ook hier weer door het hele dorp vergaderd. We moesten een deel van onze benzine geven voor de generator, zodat ze een lamp aan konden zetten.'

Op het eiland ontmoette hij een

man die een stenen muur bouwde als bescherming tegen de zee. Omdat hij te oud werd om stenen te sjouwen, vroeg hij andere bewoners hun afval er bij te leggen om zo de muur op te hogen. En ze planten mangrovebomen, in de hoop dat de wortels het zand vasthouden.

'Ik vraag me af of dat gaat helpen. Tegen de tijd dat die bomen gegroeid zijn is er al zoveel meer schade. Ik weet dat er in dat gebied eilanden zijn die bijna helemaal overspoeld zijn.'

Van de vluchtelingen bij de grens – hij mag niet precies zeggen waar – kreeg hij nog een bericht. Van een van hen leest Van der Eb een mailtje voor. 'Every day the villagers thank God for guiding you to us.'

En hoe voelt het om een goddelijke boodschapper te zijn?

'Een beetje onwennig, maar die last moet ik dan maar dragen. Maar zo'n berichtje vind ik wel bijzonder. Het doel is bewustzijn creëren. Deze mensen zitten direct in de problemen. Maar je moet wel heel duidelijk maken dat het feit dat je hun problemen onder de aandacht brengt, niet betekent dat er de volgende dag hulpschepen aankomen varen.'

Taco van der Eb, Toxic Forests... *Troubling Waters* Expo Room, Haagse Hogeschool, Johanna Westerdijkplein 75, Den Haag

De Solomoneilanden, ten oosten van Papua, spoelen als gevolg van de stijgende zeespiegel stukje bij beetje weg. Foto Taco van der Eb

Agenda

FILM

KIJKHUIS

Down to Earth

za. zo. 13.15

La La Land

vr. + zo. + di. 15.30, do. + za. + ma. + wo. 18.45, vr. za. zo. ma. di. wo. 21.30

The Handmaiden

vr. + ma. 15.15, za. + di. + wo. 18.00, vr. + zo. 21.00

Stranger Than Paradise

(Jarmusch, 1984)

ma. 21.00

TRIANON

Moonlight

dagelijks 15.30 + 18.45, do. za. wo. 21.30

T2 Trainspotting

dagelijks 21.30, za. zo. 12.15

LIDO

Rogue One: A Star Wars Story 3D

(Laatste Speelweek)

do. + za. + di. 15.30

Meer films op bioscopenleiden.nl

MUZIEK

GEBR. DE NOBEL

The Toy Dolls

Vr 17 februari, 19.30, €22,50

Herman Brood Academie On Tour

Vr 17 februari, 20.00, gratis

80's Verantwoord

Vr 17 februari, 22.30, €12,50

Fiesta Macumba

Za 18 februari, 23.00, €11,-

Destructive Penguins

Do 23 februari, 20.00, €12,50

STADSGEHOORZAAL

Nederlands Studenten Orkest

Do 16 februari, 20.15, vanaf €10,-

PIETERSKERK

Scratch Muziekdagen

t/m 19 februari

QBUS

Hot House Jazz: Mulligan-Baker

Project

Za 18 februari, 20.30, €15,- (studenten €10,-)

VanPolanen presenteert:

Chuck Prophet & Mission Express

Do 23 februari, 20.30, €15,-

BPLUSC OUDE VEST

Lunchconcert muziekstudenten

Koninklijk Conservatorium

Do 23 februari, 12.45, €5,-

LOKHORSTKERK

Concert Practicum Musicae

Do 23 februari, 17.00, gratis

DIVERSEN

IMPERIUM THEATER

Toneelgroep Imperium: Liefdeslied

17 & 18 februari, 20.30, €12,-

THEATER INS BLAU

Lucky Fonz III: Superlekker

Do 16 februari, 20.30, €16,-

TgECHO: Burgerlijke Schemering

Vr 17 februari, 20.30, €15,-

Suver Nuver: Casino Royale 2.0

Za 18 februari, 20.30, €18,-

Frascati / Naomi Velissariou: SONTAG

Ma 20 februari, 20.30, €12,50

VAN STOCKUM BOEKVERKOPERS

Lezing Ruud Schaafsma over IJsland

Wo 22 februari, 19.30

GORLAEUS

Van Leeuwenhoek Lecture on

BioScience: Gene Block

Do 23 februari, 15.45

NIEUWE ENERGIE

Happietaria Leiden

t/m 24 februari

SINT JOSEPHKERK

Expositie: De Lijkwade van Turijn

t/m 26 maart

SIJTHOFF

Expositie: This is China!

t/m 26 februari

MUSEUM VOLKENKUNDE

Tentoonstelling: Wereld vol veren

t/m 5 maart 2017

SIEBOLDHUIS

Overzichtstentoonstelling Utagawa

Kunisada

t/m 5 maart 2017

Casper Faassen: De dingen die

voorbij gaan

t/m 4 juni 2017

RIJKSMUSEUM VAN OUDHEDEN

Opening Stukafest Leiden

Do 16 februari, 19.00

Tentoonstelling: Koninginnen van

de Nijl

t/m 17 april 2017

Tentoonstelling: Fibula's

t/m 7 januari 2018

Het Clubje

Waka-gezelschap oefent in de Leidse grachten. Rechts: Eliza Jordaan, Justus Hamann, Francisca Duijs en Annerie van Dalsen. Foto Taco van der Eij

Column

Dromen

De wekker gaat. Aangezien de herriemaker op mijn bureau ligt, zo'n twee stappen verwijderd van mijn bed, móet ik er wel uit. Ik ontmantel mijn aartsrivaal en doe twee stappen achteruit, spreid mijn armen en neem de Titanic terug naar dromenland.

Met Kate Winslet voor me zoek ik de horizon af voor ijsbergen. Het zou immers wat onfortuinlijk zijn als dit mooie schip daar tegenaan zou botsen. Plots schudt het hele schip door elkaar. Een grommend geluid penetreert mijn trommelvlies. Dit is overduidelijk geen ijsberg; dit is de Kraken uit *Pirates of the Caribbean*.

Ik schrik wakker en wrijf de slaap uit mijn ogen, maar toch hoor ik het nog steeds, dat gegrom. Het is de Kraken van de ieder huishouden, het slokt alles op. De stofzuiger. Onze schoonmakers zijn er.

Erg veel nut lijken ze niet te hebben, behalve dan dat we er één keer per week aan herinnerd worden dat we moeten opruimen, anders maken ze niet eens schoon. Ja, onze schoonmakers eisen dat we opruimen. Werkgelegenheid creëren wordt niet altijd gewaardeerd.

Daarom nemen we hun werk liever over, we ruimen het grootste gedeelte immers toch al zelf op. Het komt er dus eigenlijk op neer dat we betalen voor de aanwezigheid van de chagrijnige vrienden van het stofzuigmonster.

DUWO blijft echter volhouden dat ze wél nuttig zijn. Ze staan erop dat de schoonmakers blijven komen. Weten zij iets dat wij niet weten? Voeren de schoonmakers klusjes uit waar wij geen weet van hebben? Ik vind het maar verdacht.

Omdat ik het geluid niet meer uit kan staan, verlaat ik mijn geliefde bed en loop weer naar het bureau om *Free as a Bird* van The Beatles op te zetten. De klok vertelt me dat het kwart voor tien is. Shit, m'n college is al een half uur bezig. Eigenlijk heb ik ook helemaal geen zin om te gaan.

Het gegrom is inmiddels gestopt. Een boxershirt is het enige wat ik draag over mijn Adamskostuum, terwijl ik een dwelende vrouw passeer op mijn reis naar de wc. Ze komt over als een 'Karla'. Mijn moeder werd altijd boos als ik over de nog-natte vloer liep. Deze dweilster lijkt het vrij weinig te schelen.

Terwijl de biertjes van gisteravond mijn lichaam verlaten, vraag ik me af wat haar droom vroeger was. Dierenarts? Actrice? Misschien wel veger bij het Nederlands curlingteam? Wat het ook was, waarschijnlijk is die droom nu lang vergeten.

Opeens voel ik een drang om naar college te gaan. Ik neem mijn woorden terug, de schoonmakers zijn wel degelijk nuttig. Karla, of hoe je ook mag heten, bedankt dat je me wakker hebt gemaakt. Door jou kan ik weer verder met dromen.

MATTIJN DE GROOT is student wijsbegeerte

'Het is niet zomaar schreeuwen'

Het Waka-gezelschap van KSRV Njord

Justus Hamann (25, archeologie, niet afgerond): 'Zeven jaar geleden was er in Museum Volkenkunde een tentoonstelling over de Maori, de oorspronkelijke bewoners van Nieuw-Zeeland. Iets later zijn er twee Waka's, ceremoniële kano's, overgedragen aan het museum, maar onder de voorwaarde dat er wel een permanente crew moest komen om ze te bevaaren. Njord heeft die toen geleverd. De Maori vertrouwden uiteraard de Waka's niet zomaar aan studenten toe. Ze wilden er eerst zeker van zijn dat er bijvoorbeeld geen feestjes in de kano's werden gegeven. We hebben ons verdiept in de cultuur. En de Maori hebben ons leren peddelen. Ze zijn overtuigd geraakt.'

'Er is een houten Waka en een van glasfiber. Die van hout is een oorlogskano. Die is voorzien van prachtig houtsnijwerk met grote spirituele betekenis.'

Eliza Jordaan (21, culturele antropologie): 'Vrouwen mogen daar niet in. Daar verbaasde ik me in het begin over. Maar vrouwen zijn juist het kostbaarst in de Maori-cultuur. Zij brengen het leven voort. Dan zet je ze natuurlijk niet in een oorlogs-Waka.'

Hamann: 'We zijn net terug uit Nieuw-Zeeland. Daar werd het verdrag dat de Maori en de Britten in 1840 sloten herdacht. Dan komen er uit heel land Maori met Waka's naar Waitangi, de plek van ondertekening.'

'Er wordt gevaren, maar er zijn ook Haka's op het strand. Een Haka is een dans om de tegenstander mee te imponeren en te intimideren.'

Jordaan: 'Het is niet zomaar wat schreeuwen, maar gecontroleerde agressie. Alleen als je controle hebt, kun je echt intimideren.'

Hamann: 'In het tentenkamp wordt een papier opgehangen met de tekst. En dan is het drillen geblazen.'

Jordaan: 'We deden met 250 man Haka's voor een hele grote groep mensen.' **Francisca Duijs (24, afgestudeerd hoger laboratorium onderwijs):** 'De vrouwen schreeuwen niet alleen, maar intimideren vooral ook met hun ogen. Ze sperren ze zo ver mogelijk open, zodat je veel oogwit ziet.'

Jordaan: 'De avond voor de ceremonie kwam ik erachter dat ik een Haka niet kende. Ik schrok en ging naar de *Kaihautū*, de leider van mijn Waka en vroeg om raad. "Just look mean", zei ze, "en improviseer." Dat ging goed.'

Hamann: 'Ik Nederland ben ik *Kaihautū* en geef de commando's, maar niet in Nieuw-Zeeland hoor. Daar was het alleen maar keihard peddelen.'

Jordaan: 'Ik zat in een kano die vooral geschikt is voor de zee. Op de rivier was het zwaar. Ik ben dus met brede schouders teruggekomen. De eerste keer peddelen, vond ik heel indrukwekkend. Je bent de Leidse grachten gewend, tussen de mangrovebossen varen is wel heel anders.'

Duijs: 'Drie jaar geleden was ik er ook. Toen konden we vanwege het slechte weer niet peddelen. Nu gelukkig wel.'

Jordaan: 'De Waka heeft een ziel. Na de ceremonie liepen brede mannen met tatoeages langs de Waka's en streelden die als een geliefde. Ze namen afscheid van de kano. Dat was heel mooi. Toen groeide het besef dat we echt heel goed voor onze Waka's moeten zorgen.'

DOOR VINCENT BONGERS

Bandirah

